

HRVATSKI VOJNIK

Broj 6. Godina I. 5. studenoga 2004. www.hrvatski-vojnik.hr

CIJENA 7 KN

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • C\$ 2,00 • CHF 3,50 • SIT 4200,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 11,30

RAZGOVOR Brigadir Željko Čepanec, načelnik
Službe za obrambenu politiku i planiranje

**Strategijski pregled obrane
odgovor na rizike budućnosti**

BAGDAD

NATO za sigurnost iračkih izbora

Pripreme za slanje nekoliko stotina NATO-vih vojnih instruktora u Irak su u tijeku, ali nije još sigurno hoće li stići prije općih izbora raspisanih za siječanj, izjavio je glasnogovornik NATO-a u Bagdadu pukovnik Peter Lindqvist. Također je najavio i uspostavljanje bagdadskog zapovjednog središta za kontingenat or-

ganizacije koji će se vjerojatno povećati sa 60 na otprilike 300 pripadnika. "Svi dogovori unutar NATO-a sklapaju se na temelju konsenzusa", nastavio je Lindqvist, dodavši da NATO zasad čini sve što može kako bi pomogao iračkim sigurnosnim snagama da osiguraju državu prije izbora.

JAKARTA

Odbijena ostavka indonezijskog načelnika

Indonezijski predsjednik Susilo Bambang Yudhoyono odbio je prihvati ostavku prvog vojnika države generala Endriartona Sutarta (na slici), saznaje se iz izvora bliskih predsjedniku. Inače, general je ostavku podnio bivšoj predsjednici Sukarnoputri nekoliko tjedana prije isteka njezinog mandata. Ostavku, kao i imenovanje novog načelnika, po zakonu mora potvrditi parlament. Sutarto (57) je izjavio da je rujansku ostavku podnio jer je već u godinama za mirovinu te da postoji potreba za obnovom vodstva oružanih snaga. No, vjerojatno je bila riječ o neslaganju s predsjednicom.

DEN HAAG/SOFIJA

Nizozemci ostaju, Bugari se premještaju

Nizozemski ministar vanjskih poslova Ben Bot je 1. studenog prvi put spomenuo mogućnost da bi boravak nizozemskih vojnika u Iraku mogao trajati dulje od predviđenog 15. ožujka 2005. Nešto je slično sugerirao i ministar obrane Henk Kamp tijekom posjeta ni-

zozemskim trupama, čijih 1300 pripadnika djeluje pod britanskim zapovjedništvom u južnom Iraku. Bugarske trupe u Iraku trenutačno se premještaju iz šijitskog svetog grada Karbale u Diwaniyah, 150

km južno od Bagdada. Broj vojnika nije spomenut zbog sigurnosnih razloga.

STOCKHOLM

Nizozemci kupuju švedske oklopnjake

Švedski mediji su izvijestili o namjeri nizozemske vlade da kupi 184 oklopna vozila švedske tvornice Land Systems Hägglunds (inače u vlasništvu britanskog BAE Systemsa) ukupne vrijednosti 891 milijuna eura. Kupnja Combat Vehiclea 90 još mora biti potvrđena od ni-

zozemskog parlamenta, a realizacija bi bila najveći švedski izvozni pothvat posljednjih godina.

BERLIN

Nijemci ukidaju vojne baze

Njemački Bundeswehr je 31. listopada potvrdio da će njegova zemlja zatvoriti oko 105 vojnih baza, kao doprinos aktualnom planu smanjivanja oružanih snaga Republike Njemačke, a koji predviđa smanjivanje za više od 30 000 pripadnika do 2010. godine. Uz smanjenje broja vojnih djelatnika, paralelno će se, za oko 10 000, smanjiti i broj civilnih djelatnika koji djeluju u obrambenom sustavu Njemačke.

WASHINGTON

Novi uvjeti za civilne zaposlenike

Američka kopnena vojska prevodi 5000 (uglavnom stožernih) djelatnih vojnih mesta u radna mjeseta za civilne službenike. Cilj preustroja je oslobođiti što više vojnika za potrebnije zadaće. Prema nekim podacima ista mogućnost razmatra se za čak 300 tisuća vojnih mesta.

Istodobno se izrađuje novi sustav upravljanja osobljem za civilne službenike, koji bi mogao startati 2005., a u potpunosti začijevati do 2008. godine, te dati više ovlasti ministarstvu obrane u zapošljava-

nju, nagrađivanju i otpuštanju civilnih službenika. Sadašnji platni sustav za civilne službenike sa 150 raznih položaja i platnih razreda trebao bi se napustiti i zamjeniti sa četiri šira razreda. Civilni bi se zaposlenici nagrađivali prema postignutim rezultatima, a ne prema radnom stažu.

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@morf.hr)Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@morf.hr)Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@morf.hr)Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@morf.hr)Urednici rubrika: Marija Alvir
(marija.alvir@morf.hr), Domagoj VlahovićNovinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipić,
Josipa PericaFotografi: Tomislav Brandt, Davor Kirin,
Dubravko KovačGrafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić, Iva Dobravac

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morf.hr)

Redaktor: Danica Pajic

Lektor: Lidiya Bogišić

Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović
tel: 4568-699;
fax: 4551-852Tajnica redakcije: Jasmina Augustić
tel: 4568-041;
fax: 4551-852**Preplata:**Inozemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje), žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.
 Tisak:
AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>
E-mail: hrvojnik@morf.hrU članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2004.Novinarski prilizi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH**IZ SADRŽAJA****Brigadir Željko Cepanec, načelnik Službe za obrambenu politiku i planiranje**

Kratka definicija strategijskog pregleda obrane ne postoji, ali možemo ga predstaviti kao proces koji pokušava obuhvatiti sva područja koja će nužno biti zahvaćena reformama obrambenog sustava

Strana 4**Sindikat u zaštiti prava državnih službenika i namještenika**

U zaštiti prava najpopularniji je zasad čl. 63 u kojem stoji da službenik i namještenik kojem prestaje služba istekom roka u kojem je bio stavljen na raspolaganje Vladi ima pravo na otpremnju u visini 65% njegove prosječne neto plaće isplaćene u zadnja tri mjeseca prije stavljanja na raspolaganje, za svaku godinu radnog staža ostvarenog u državnoj službi

Strana 12**Centauro s topom od 120 mm**

Na temeljima uspešnog lovca tenkova Centaura naoružanim topom kalibra 105 mm talijanska tvrtka Iveco odlučila je razviti znatno napredniju inačicu. Odlika novog Centaura je znatno veća vatrena moć koja je ostvarena ugradnjom topa kalibra 120 milimetara

Strana 20**Mornarički PZO raketni sutav Sea Dart [GWS 30]**

Početkom šezdesetih godina prošlog stoljeća Velika Britanija se još uvjek osjećala dovoljno moćnom i bogatom da se mogla upustiti u razvoj velikog broja najrazličitijih oružanih sustava. Jedan od tih sustava, uz već opisani Sea Wolf, je i mornarički PZO raketni sutav Sea Dart

Strana 22

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

brigadir Željko Cepanec

Načelnik Službe

za obrambenu politiku i planiranje

- *pri kraju izrade radne inačice strategijskog pregleda obrane*
- *potreba za redefiniranjem načina služenja vojnog roka*
- *nužnost pojačavanja obuke i moderniziranja vojne tehnike*
- *do proljeća* gotov Dugoročni plan razvoja oružanih snaga
- *potreba razradivanja boljeg sustava personalnog upravljanja*

Kratka definicija strategijskog pregleda obrane ne postoji, ali možemo ga predstaviti kao proces koji pokušava obuhvatiti sva područja koja će nužno biti zahvaćena reformama obrambenog sustava. Krajnji ciljevi SPO-a su kvalitetnije uređen obrambeni sustav u kojem će za vojnu komponentu najznačajnije promjene biti definirane Dugoročnim planom razvoja OS-a, za civilnu komponentu planom obrane RH, dok će na međunarodnoj razini pozivnica za članstvo biti glavni pokazatelj uspjeha

Strategijski pregled obrane odgovor na rizike budućnosti

Domagoj VLAHOVIĆ,
snimio Davor KIRIN

Trenutačno se dovršava
radna inačica teksta
dokumenta koji će imati
naziv "Strategijski
pregled obrane".

Nadamo se kako će
dokument biti spreman
za javnu raspravu do
sredine prosinca

Ugotovo svim javno predočenim temama koje se odnose na obrambeni sustav Republike Hrvatske, a poglavito temama koje obuhvaćaju MORH i OSRH, u posljednje vrijeme dominira termin "izrada strategijskog pregleda obrane" ili SPO. Množina okolnosti u kojima se rabi taj termin spriječile su njegovo rasvjetljavanje. U želji da to učinimo, obratili smo se čovjeku koji izravno sudjeluje u stvaranju SPO-a, brigadircu Željku Cepanecu. Razgovor smo shvatili kao šire predstavljanje SPO-a, jer je, kao što ćete i sami zaključiti, riječ o izrazito sveobuhvatnom procesu čiji potpuni pregled nije moguć u jednom intervjuu.

Može li se "strategijski pregled obrane" predstaviti jednom kratkom definicijom?

Kratka definicija strategijskog pregleda obrane ne postoji, ali možemo ga predstaviti kao proces koji pokušava obuhvatiti sva područja koja će nužno biti zahvaćena reformama obrambenog sustava. Promjene se događaju u sklopu tri segmenta: vojne komponente obrambenog sustava, zatim njegovog civilnog dijela te, na posljetku, promjene koje se događaju s obzirom na naše težnje za ulazak u euroatlantske inte-

gracije. Isprepletenost i međuvisnost tih procesa zahtijeva koordinaciju svih ustrojbenih cjelina MORH-a i GSOS-a s grančkim zapovjedništvima, suradnju s drugim ministarstvima na području civilne obrane i stalne konzultacije s NATO stručnjacima u svezi s kolektivnom obranom. Krajnji su ciljevi SPO-a: kvalitetnije uređen obrambeni sustav u kojem će za vojnu komponentu najvažnije promjene biti definirane dugoročnim planom razvoja OS-a, za civilnu komponentu planom obrane RH, dok će na međunarodnoj razini pozivnica za članstvo biti glavni pokazatelj uspjeha.

U kojim je okolnostima počela izrada SPO-a?

Naši pravilnici predviđaju mogućnost izrade strategijskog pregleda obrane ukoliko dođe do važnih promjena sigurnosnog okruženja. S obzirom na to da je sedam novih članica ušlo u NATO savez, deset novih članica u Europsku uniju, te da se europski jugoistok kontinuirano stabilizira, nastala je nova sigurnosna paradigma koja je nametnula potrebu za redefiniranjem postojećeg obrambenog koncepta. Gotovo sve europske zemlje prolaze slične procese transformacije. Prelaze iz hladnoratovskog

pristupa obrani, u kojem su dominirale velike stajaće vojske, prema fleksibilnijim obrambenim sustavima koje karakteriziraju manje, modernije, mobilne i brzo razmještive oružane snage. Samim tim i nama je nužno potražiti rješenja koja bi bila sukladna budućim potrebama, a ne stanjima koja su iza nas. Izrada SPO-a krenula je u listopadu prošle godine, a prvo se pristupilo izradi analitičkih podloga. Od svih podloga osobito treba istaknuti: pregled postojećeg stanja obrambenog sustava, analizu zadaća OS-a, analizu međunarodnih aktivnosti i obveza, procjenu ugroza i rizika, studiju o civilnoj obrani, studiju o upravljanju resursima, te već ranije pokrenutu studiju o profesionalizaciji. Time je stvorena pretpostavka za izradu liste budućih misija i zadaća OS-a (ukupno četiri misije i 18 zadaća), koje su 7. travnja usvojene na sjednici Vlade RH. Proces je nastavljen određivanjem elemenata snaga, pri čemu je osobita važnost dana borbenim postrojbama, kao okosnici budućih vojnih sposobnosti. Tako se izbjegla zamka stvaranja prevelikog broja zapovjedništava i nepotrebnog administrativnog aparata.

Radna inačica SPO-a pri završetku

Tako složeni procesi zahtijevaju interakciju mnogih državnih tijela. Možete li izdvojiti najvažnija?

Svakako je najvažniji dio konsenzus državnog vrha - Predsjednika RH, predsjednika Vlade RH i predsjednika Hrvatskog sabora - oko nastavka i ubrzanja procesa obrambenih reformi.

Ne manje važna je i spomenuta potpora Vlade, kao i potpora saborskih zastupnika vidljiva kroz nedavnu raspravu o obrambenoj problematiki. Isto tako u Vijeću koje vodi cijeli proces SPO-a nalaze se predstavnici Ministarstva vanjskih poslova i Ministarstva financija. Inače na čelu Vijeća za SPO je ministar obrane, a uz njega su državni tajnik, pomoćnici ministra, načelnik Glavnog stožera i njegov zamjenik, zapovjednici grana, vojni savjetnik Predsjednika Republike, pročelnik vojnog kabineta Predsjednika Republike, ravnatelj VSA, glavni inspektor i tajnik ministarstva. Radno tijelo Vijeća je povjerenstvo, a izradu SPO-a u kojem se nalaze predstavnici ustrojenih cjelina MORH-a i GSOS-a. Zadaća povjerenstva je prikupljanje, analiziranje i usklađivanje priloga koji dolaze iz različitih funkcionalnih područja koji se zatim raspravljaju i u konačnici usvajaju na Vijeću. Povjerenstvo vodi Služba za obrambenu politiku i planiranje s obzirom na to da je riječ o poslovima koji ustrojem pripadaju toj ustrojbenoj cjelini. Ukoliko treba, za izradu pojedinih dijelova SPO-a formiraju se radne skupine. U nekim radnim skupinama, primjerice onima za civilnu obranu i neke partnerske ciljeve, nalaze se predstavnici većeg broja ministarstava.

Kada bi sve trebalo biti završeno?

Trenutačno se dovršava radna inačica teksta dokumenta koji će imati naziv "Strategijski pregled obrane". Nadamo se kako će dokument biti spreman za javnu raspravu do sredine prosinca. Naime, planirano je da nakon usuglašavanja i usvajanja teksta on bude ponuđen na javnu raspravu od koje očekujemo dodatne ideje i stave koje će predonijeti

Dugoročni plan razvoja oružanih snaga ustvari je izravan nastavak SPO-a kojim bi se za desetogodišnje razdoblje trebalo detaljno razraditi sva ključna područja obrambenog sustava, a osobito područje operacija i modernizacije, te dostatnost finansijskih resursa. Isto tako, personalna će se politika morati prilagoditi novim zahtjevima za polajivanje vojske te razraditi bolji sustav personalnog upravljanja, kako će odgovarati budućim potrebama

Trenutačno se dovršava izrada seta podzakonskih akata koji će omogućiti izradu primjerenog Plana obrane RH.

Osim toga, važna je Studija upravljanja resursima obrane, koja je dala točne pokazatelje i ukazala na nužnost razvoja obuke, te na hitnost modernizacije naše tehnike koju je potrebno obnoviti i dovesti do standarda interoperabilnosti

iznalaženju najboljih rješenja. Vjerujemo kako će se u raspravu, osim eksperata i političara uključiti i novinari i šira javnost, čime bi bila osigurana dostatna transparentnost. Uzimajući u obzir činjenicu da je to naš prvi SPO, za očekivati je dosta primjedbi na ponuđena rješenja, ali to je rizik koji je u interesu poboljšanja cijelog sustava nužno prihvatiti. Nakon okončanja javne rasprave, završna će inačica biti ponuđena na usvajanje Vladi RH.

Koliko će javna percepcija radne verzije utjecati na formiranje konačne verzije?

Sudeći po iskustvima drugih zemalja, zanimanje i uloga javnosti ovisili su o specifičnim okolnostima i varirali od države do države. No, s obzirom na to da mi ovaj proces pokrećemo prvi put i da ne očekujemo kako ćemo odmah doći do savršenih rješenja, vjerujemo da će stručnjaci i javnost biti zainteresirani te da će nam svojim primjedbama uvelike pomoći.

Profesionalizacija ili ne - politička odluka

Višeput dosad spomenuli smo NATO i njihov utjecaj. Gledate li u svom radu na naše posebnosti ili se vodite isključivo sugestijama NATO-a ?

Stvorena je predodžba da NATO nešto zahtijeva i da se mi tome moramo prilagoditi, a predstavnike NATO-a se doživljavao kao one koji dolaze i postavljaju pitanja na koja mi moramo davati odgovore. To ne funkcioniра baš tako. NATO ima određene standarde, slično kao i Europska unija. Ako želimo biti član te organizacije, naši standardi trebaju biti usklađeni s njihovima. Isto kao što se u gospodarstvu teži ISO standardima. To ne podrazumijeva odustajanje od štićenja svog integriteta i suvereniteta, već znači usvajanje standarnih operativnih postupaka, uključujući razmjenu planova, informacija, kao i prilagodavanje procedura. Stalnim kontaktima s međunarodnim stožerom NATO-a i bilateralnim razgovorima s pojedinim članicama izgrađuje se sustav međusobnog povjerenja primjereno budućim saveznicima.

Od tri osnovna segmenta koji se odnose na SPO, naše čitatelje vjerojatno najviše zanima vojni ili MORH-ov. Pri tome mislimo na dijelove SPO-a kao što je Studija o profesionalizaciji. Možete li o tome reći nešto više?

Glede profesionalizacije zanimljivi su rezultati istraživanja javnog mnjenja te miš-

ljenja eksperata i političara koji su se bavili ovim segmentom, a gdje su stavovi podijeljeni popula. Samim time nije detektiran jasan stav za ili protiv potpune profesionalizacije OS. Prema planovima, profesionalni sastav bi u idućih 5 do 10 godina trebao imati oko 18 000 profesionalnih vojnika, dočasnika i časnika. Ako se uzme u obzir da Hrvatska od 1991. godine ima profesionalnu vojsku, te da je služenje vojnog roka krajnje liberalizirano, a pričuva malobrojna, očigledna je potreba za redefiniranjem načina služenja vojnog roka. Hoće li to biti njegovo suspendiranje, prijelaz na potpuno dragovoljno služenje ili nešto treće, stvar je političke odluke.

Uz studiju o profesionalizaciji, koja je kao dio SPO-a najpoznatija, koje su još važne studije?

Izdvojio bih Studiju o civilnoj obrani koja je potaknula nekoliko stručnih rasprava, a u lipnju i javnu raspravu koja je rezultirala zaključkom da je potrebno reorganizirati područje civilne obrane. Naime, naš obrambeni sustav je zakonski uređen kao dvokomponentan, to jest čine ga vojna i civilna obrana. Time se nameće potreba da se kroz pokrenute reforme uredi i područje civilne obrane. Trenutačno se dovršava izrada seta podzakonskih akata koji će omogućiti izradu primjerenog Plana obrane RH. Izrada plana je obiman posao i s obzirom da će se na njemu raditi prvi put nakon 13 godina, pun je nepoznanica. Naime, većina zakonske regulative je slična onoj u bivšoj državi, tako da će biti krajnje nesigurno kako će se novi zahtjevi uskladiti sa starim pravilima.

Osim toga, važna je Studija upravljanja resursima obrane, koja je dala točne pokazatelje i ukazala na nužnost razvoja obuke, te na hitnost modernizacije naše tehnike koju je potrebno obnoviti i dovesti do standarda interoperabilnosti.

Nužnost veće fleksibilnosti obrambenog sustava

Do čega će još dovesti izrada SPO-a?

Cilj je da se kroz sve to pokrene još jedan važni projekt, a to je izrada Dugoročnog plana razvoja oružanih snaga. Dugoročni plan razvoja oružanih snaga ustvari je izravan nastavak SPO-a kojim bi se za desetogodišnje razdoblje trebalo detaljno razraditi sva ključna područja obrambenog sustava, a osobito područje opremanja i modernizacije, te dostatnost finansijskih

resursa. Isto tako, personalna će se politika morati prilagoditi novim zahtjevima za pomlađivanje vojske te razraditi bolji sustav personalnog upravljanja, kako će odgovarati budućim potrebama. Te su potrebe već vidljive kroz definiranje elemenata snaga i strukture koja ih podržava. Nova struktura će težiti združenosti na svim razinama, izbjegavajući postojeće paralelizme i multipliciranje istih funkcija na različitim razinama.

Očekujemo kako će Dugoročni plan razvoja OS-a na proljeće biti spremna za saborsku raspravu.

Susjedne zemlje, osobito one koje su nedavno ušle u NATO, već su uglavnom provele SPO. Vaše spoznaje?

Konzultiramo se s dosta zemalja, ponajprije s Mađarskom i Slovenijom koje imaju svoja iskustva vezana uz SPO. Mađari su, zbog raznih novonastalih okolnosti, u četiri godine radili tri pregleda i, kako sam kažu, nisu ni sami baš najsretniji s onim što su na kraju dobili, što opet ne znači da pregled nije poslužio svrsi i omogućio reforme. U Sloveniji je izrada SPO-a trajala dvije godine, a za njegovo konačno usvajanje čekali su da bude gotov i Dugoročni plan razoja, s obzirom na to da su ti dokumenti toliko međuovišni da bi bilo kakve promjene u jednom od njih izazivale promjene u drugom.

Osobno, vjerujete li da će izrada SPO-a na kraju rezultirati pozitivnim promjenama?

Već sada su se dogodile određene promjene. Prije svega promjene u razmišljanjima i promjene u pristupu konceptu obrane. Odluka o prijelazu s koncepta individualne na koncept kolektivne obrane rezultirala je odustajanjem od nekih projekata koji su dugo godina opterećivali proračun, a nije bilo vidljivo čemu bi trebali služiti u bliskoj, a pogotovo u daljoj budućnosti. Isto tako ukinuta je pričuva tipa "B", jer današnje vrijeme ne podrazumijeva držanje glomaznih vojski, već suprotno. Otvorena su razna pitanja i razna područja koja su dugo vremena bila zanemarena, kao što je civilna obrana, a s obzirom na to da živimo u dinamičnom svijetu u kojem su moguće nepredvidive promjene, teško je definirati gdje završava vojna obrana, a počinje civilna. Iako je teško unaprijed reći hoće li za nekoliko mjeseci ili godina sve isplanirano biti i ostvarivo, ono što se može predvidjeti jest nužnost veće fleksibilnosti obrambenog sustava koji i dalje ostaje jedan od temeljnih stupova nacionalne sigurnosti. Nadamo se kako će golem trud i napor uložen u pripremu i izradu SPO-a biti valoriziran na najbolji mogući način stvaranjem učinkovitog i dostupnog obrambenog sustava, primjerenog budućim sigurnosnim potrebama RH. ■

Prema planovima, profesionalni sastav bi u idućih 5 do 10 godina trebao imati oko 18 000 profesionalnih vojnika, dočasnika i časnika. Ako se uzme u obzir da Hrvatska od 1991. godine ima profesionalnu vojsku, te da je služenje vojnog roka krajnje liberalizirano, a pričuva malobrojna, očigledna je potreba za redefiniranjem načina služenja vojnog roka. Hoće li to biti nje-govo suspendiranje, prijelaz na potpuno dragovljeno služenje ili nešto treće, stvar je političke odluke

Spomen na one koji nisu više s nama

Izaslanstvo MORH-a i OS-a RH u prigodi obilježavanja blagdana Svih svetih i Dana mrtvih zapalilo je svijeće i položilo vijence kod središnjeg križa u Aleji poginulih hrvatskih branitelja na Mirogoju, kod središnjeg križa na groblju Miroše-

vac, te na zajedničku grobnu neidentificiranih žrtava Domovinskog rata na Krematoriju. Izaslanstvo je položilo vijence i zapalilo svijeće i na grobu prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana.

J.P.

Svečana primopredaja u ZTZ-u

U Zrakoplovno-tehničkom zavodu u Velikoj Gorici 29. listopada je u nazočnosti američkih i hrvatskih vojnih dužnosnika obavljena svečana primopredaja dvaju helikoptera Mi-8 MTV-1.

Naime, kako bi što prije uskladili sredstva i opremu koja se nalaze u naoružanju OSRH s NATO standardima, u ZTZ-u je obavljena modernizacija dva spomenuta helikoptera, a projekt vrijedan više od 1,5 milijuna USD financirala je američka vlada. U helikoptere, koji su generalno

remontirani prošle godine, ugrađena je suvremena navigacijsko-komunikacijska i identifikacijska oprema. Na svečanoj primopredaji voditelj pro-

jekta modernizacije pukovnik Veljko Frilan zahvalio se američkim predstvincima te potpisao sa zapovjednikom za komunikacije i elektroniku američke vojske, primopredaju helikoptera. Svečanosti primopredaje nazočili su i pomoćnik ministra za materijalne resurse Ivo Bačić, zapovjednik HRZ-a brigadni general Viktor Koprivnjak, brigadir Kenneth Stolworthy, pukovnik Ronald A. Stephens i drugi.

A. D.

Misa zadušnica u Vojnom ordinarijatu

U kapeli Vojnog ordinarijata, na dušni dan služena je sveta misa za sve poginule i nestale hrvatske branitelje.

Misu zadušnicu predvodio je vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac, a misno slavlje pjesmom je uveličala klapa HRM-a. Na misi su bili i vrhovni zapovjednik oružanih snaga i predsjednik Republike Stjepan Mesić, umirovljeni general Petar Stipetić, ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor, ministar unutarnjih poslova Marijan Mlinarić, gradonačelnica Vlasta Pavić, ministar obrane Berislav Rončević,

načelnik GS-a general zbora Josip Lucić, te brojni visoki časnici MORH-a i OS-a.

"Na čovjeku je da odluči hoće li prihvati Isusa Krista i njegovo Evanđelje ili će ga odbaciti. Stječe se dojam da su najnoviji postupci graditelja tzv. nove Europe svjesno opredjeljenje za budućnost bez Boga i Evanđelja. I zato kod mnogih postoji sve veći strah. No, mi kao vjernici gledamo u budućnost s optimizmom", kazao je biskup Jezerinac u svojoj propovijedi. Na kraju je istaknuo: "Kada molimo, a

osobito ovih dana za naše pokojne, onda prosimo od Boga i snagu za vlastitu vjernost u novim iskušenjima koja mogu doći od nekog novog globalnog vladara; a za one koji su pred nama otišli u vjeri i nadi, da ih Bog prihvati s ljubavlju."

J. PERICA

Vraćen iz misije ISAF zbog zdravstvenih tegoba

Nakon dva mjeseca u Afganistanu, u misiji ISAF, nadnarednik Nenad Josipović se zbog zdravstvenih tegoba vratio u domovinu.

Tim povodom održana je u MORH-u izvanredna tiskovna konferencija, kako bi se, istaknuo je ministar obrane Berislav Rončević, hrvatskoj javnosti pokazalo kako ne postoji nikakva opasnost za ostale sudionike misije. Nadnarednik Josipović prve tegobe osjetio je 1. listopada popraćene visokom temperaturom. U njemačkoj bolnici u sklopu kampa, a potvrđio je to i epidemiolog u GS-u pukovnik Erlend Bolfan, jedan od testova kojima je bio podvrgnut bio je pozitivan na malariju. Nakon tri dana pušten je iz bolnice i na preporuku liječnika upućen u domovinu.

Odmah nakon njegova povratka u do-

movinu, u Afganistan je upućen policajac iz pričuvnog postava, a na upit je li moguće da se i Josipović vrati u misiju ako nalazi pokažu da je zdravstveno stanje dobro, ministar je odgovorio kako se to najvjerojatnije neće dogoditi s obzirom na trajanje rotacije i to bez obzira na ishod liječničkih nalaza. "Započeli smo kliničku obradu u Klinici za infektivne bolesti, kako bismo bili sigurni o čemu se radi", kazao je pukovnik Bolfan, dodajući kako će se konačna dijagnoza znati ubrzo. Istaknuo je i kako je Josipovićev povratak ujedno i jedan od postupaka preventivne, pa iako se svi pred odlazak u tako zahtjevne zadaće cijele, u Afganistanu je, kaže, "epidemiologija vrlo dinamična, pa je moguće da je došlo do određenih promjena".

Ministar je, uz nadu u brzo ozdravljenje, dodao kako se nada da je riječ o prolaznim tegobama i kako se do završetka pretraga ništa sa sigurnošću ne može tvrditi.

Josipović je kazao kako se osjeća dobro, te da bi se najradije vratio u misiju. "Nadam se da sam prvi, ali i zadnji koji je ovo doživio", kazao je na kraju Josipović.

J. PERICA

Krim-odsjek

U kabulskoj multinacionalnoj brigadi postoji kriminalistički tim (*Crime Investigation Section - CIS*) koji čine četiri Hrvata i tri Nijemca. Taj tim pokriva sve kriminalističke i terorističke istrage u području operacija ISAF-a. Voditelj odsjeka je natporučnik Predrag Svaga. Upravo s njim sam se uputio u posjet voditelju istražnog odjela kabulske policije, generalu Jamilu...

Iz Afganistana Predrag MIKULIĆ

Vožnja do središta Kabula bila je kao i uvijek vrlo zanimljiva i sve do dolaska na odredište svela se na slalom između mnoštva šarenog oslikanih kamiona, žutih taksija, terenaca i raznih drugih tipova automobila, bicikla koji se ubacuju sa svih strana, te mnoštva pješaka u tipičnoj afganistanskoj odjeći, koji su kao mravi izvirali odasvud. Signaliziranje rukom umjesto žmigavcima u slučaju skretanja bila je standardna procedura. Ponegdje bi čak i neki konjanik izronio na cesti, kao u kaubojskim filmovima.

Natporučniku Svagi je ovo drugi put da je u misiji. Ovdje je već bio s našim prvim kontingentom. On kao da se srođio s kabulskim prometom, iako su ulice uglavnom neoznačene, te nailazimo na dosta golemih kružnih raskrižja, njegova orijentacija u gradu je neupitna. Priznajem, bez njega bih bio izgubljen, a on mi tumači da se ne koristi ISAF-ovim mapama, te da se čak ne koristi ni našim nazivima ulica, nego da jednostavno poznaje grad, kako reče, kao da je doma. Upadamo u prometnu gužvu tako da se naš Landrover jedva miće, blokirani sa svih strana s raznoraznim prometnim vozilima. Odnekuda iskrnsu dječak, lokalac, koji je kao pravi kolporter prepoznao u nama potencijalne kupce novog broja Kabul Weekly izdanja. Prilijepio se s novinama za naše staklo i kako smo mi po mici napredovali u gužvi nije nas puštao ni milimetar. No, čim je Svaga kupio novine, naš se mali ulični trgovac

vac izgubio u masi vozila tražeći nove mušterije.

U posjetu generalu Jamilu

Stigli smo na odredište, u zgradu zapovjedništva KCP-a. Sastanak kojem je Svaga trebao nazočiti bio je redoviti sastanak radi razmjene informacija prije svega u svezi sa situacijom u Kabulu i okolicu grada, posebice s aspekta sigurnosti, te u vezi s područjem rada CIS-a.

General Jamil je bio zauzet, tako da smo sastanak obavili s njegovim pomoćnikom, voditeljem odjela za

navodno tražeći zaštitu policije, a djelatnici KCP-a, koji su došli s njim, nakon svake njegove izjave dobijali su napade smijeha. Naime, kasnije nam je prevoditelj objasnio da je starac njihova "stalna mušterija", te da iako izgleda barem 20 godina mlađi, ima čak 94 godine. Očito mu je hobi da ovako upada u policijsku postaju i glasno prosvjeduje zbog tko zna čega. Konačno se javio i naš domaćin, general Jamil. Priključio nam se na putu za naš kamp, jer je išao u ISAF-ovu poljsku bolnicu zbog nekih zdravstvenih tegoba, a naš je Svaga eskortirao.

Od ostalih Hrvata u CIS-u rade poručnik Željko Dujmović, koji je časnik istražitelj, nadnarednik Igor Kovačević, koji je dočasnik istražitelj, a tu je i nadnarednik Josip Grčević, koji je vodič psa za detekciju opojnih droga. CIS-ovci kažu da im je posao sličan onome kod kuće, s tim da su uvjeti rada teži, ali došli su, rekoše, spremni na to. CIS se angažira pri istraživanju u svim izvanrednim događajima s težim posljedicama, kada su uključeni pripadnici ISAF-a. Obim posla je sličan kao i kod nas, s tim da je više problema vezano za rad s opojnim drogama, jer je ova zemlja poznata po takvim ilegalnim aktivnostima. Permanentna suradnja s KCP-ovcima, kao i sa svim relevantnim službama u ISAF-u, te izvrsna suradnja s nješmačkim kolegama u Odsjeku, kako ističu pripadnici CIS-a, primjer je dobre razmjene znanja i iskustava, karakteristična za ovu misiju.

Razmjena informacija s kabulskim policajcima

informiranje, brigadirom Azimom, s kojim CIS-ovci najčešće obavljaju ovakve redovite razmjene informacija. Kako se generalov ured upravo preuređivao, prebacili smo se u malu, pomoćnu prostoriju krcatu namještajem. S nama je sve vrijeme bio i naš prevoditelj, lokalac Gazagu. Kada je sastanak bio gotov, u prostoriju nahrupsu starac potpuno si-jede duge kose i brade, u bijeloj robi, izgledom sličan čarobnjaku Merlinu. Temperamentno je nešto vikao

Sezona uragana

S mjesecom rujnom stigla je i nova sezona uragana. Prva tri uragana prošla su relativno neopaženo pokraj Haitija i opustošila Floridu, a onda je stigla Jeanne. Iako je izgledalo da će i taj uragan proći pokraj Haitija, tropска oluja zahvatila je sjeverozapadni dio države s katastrofalnim posljedicama...

Iz Haitija Zvonimir MAJER

Haiti je brzo zaboravio senzacionalnu egzibiciju upriličenu prošli mjesec u Port-au-Princeu u organizaciji UN-a, kada je gostovala kompletanog nogometnog reprezentacija Brazila i u prijateljskoj utakmici pobijedila domaću reprezentaciju 6:0. Sva strahovanja o mogućim ishodima okupljanja više tisuća Haićana pokazala su se neopravdanima. Taj dan na stadionu i oko njega okupilo se više tisuća ljudi i bez i jednog incidenta proslavilo dolazak Ronaldia, Ronaldina i ostalih brazilskih zvjezda na Haiti. Ipak, nogometna utakmica bila je samo dašak svježine u ovoj napačenoj zemlji, a novi događaji brzo su je bacili u zaborav.

Pustoš iza Jeanne

S mjesecom rujnom stigla je i nova sezona uragana. Prva tri uragana prošla su relativno neopaženo pokraj Haitija i opustošila Floridu, a onda je stigla Jeanne. Ako možda ne znate, Amerikanci imenjuju uragane abecednim redom, i to nizmjence muškim i ženskim imeni-

ma, tako da nema spolne diskriminacije. Iako je izgledalo da će i ovaj uragan proći pokraj Haitija, tropска oluja zahvatila je sjeverozapadni dio države s katastrofalnim posljedicama. Poplavljen je grad Gonaives s okolicom, a broj žrtava raste iz da-

na u dan. Za sada je registrirano oko 1500 poginulih, a još oko 1000 ljudi se vodi nestalima, više tisuća kuća je devastirano, cijelom području prijeti epidemija i zaraze zbog nedostatka pitke vode i općenito mizernog životnog standarda.

Gonaives je uz to i bez električne

energije, bez hrane, a pristupne ceste su skoro neprohodne. UN i ostale organizacije ulažu maksimalne napore u saniranju šteta, pružanju pomoći stradalima i opskrbi stanovništva hranom i vodom. Uz sve nevolje u cijelom području vlađa i velika nesigurnost. Lokalna policija gotovo da i ne postoji. Pojavile su se naoružane bande koje pljačkaju konvoje s hranom ili po noći pljačkaju hranu po kućama. Snage UN-a stacionirane u tom području su nedostatne za kontrolu situacije i već je upućeno pojačanje iz drugih područja. Argentinska bojna stacionirana u Gonaivesu, iako i sama pogodena poplavom, ulaže maksimalne napore u pružanju pomoći stradalom stanovništvu.

Nikakva zaštita od poplava

Zašto su jače kiše na Haitiju praćene poplavama i velikim bro-

jem žrtava? Prvo, Haiti nema apsolutno nikakve zaštite od poplava, kanali ili ne postoje ili su zapušteni, šume su gotovo potpuno posjećene, što omogućava nastajanje bujica, a prenapučeno stanovništvo živi u mizernim uvjetima. S druge strane, UN-ove snage za sada nisu spremne za takve situacije. Misija je još uvijek ispod 50% planiranih snaga, tako da uz opremu nedostaju neke vrlo važne komponente misije, kao npr. inženjerijska satnija.

Kao savjetnik za prevenciju stresa obišao sam stradalo područje i posjetio kamp argentinske bojne. Iako vrlo mladi, argentinski vojnici za sada se dobro nose sa situacijom. Ipak s lječnicima je dogovorena

provedba rekapitulacije stresnog događaja za sve koji su sudjelovali u sakupljanju leševa i pružanju pomoći stradalima. Psihološku pomoć zatražili su i pripadnici CIVPOL-a stacionirani u Gonaivesu, koji su preko noći postali beskućnici. Kako sam za sada i sam "beskućnik", tj. nemam svoj ured, briefinge i savjetovanja provodio sam u "iznajmljnim" uredima, što je dosta frustrirajuće čak i za mene.

Nakon katastrofe u Gonaivesu za MINUSTAH stižu i novi ispit. Tako je 30. rujna zabilježena prva pucnjava na pripadnike MINUSTAH-a u Port-au-Princeu. Naime, pucalo se iz vatrenog oružja na brazilsku ophodnju koja je kontrolirala demonstracije Aristideovih pristaša. Ozlijeđenih nije bilo, ali ovim incidentom bojim se da je završio "medeni mjesec" MINUSTAH-a na Haitiju. ■

Rotiranje promatrača

Zbog golemih razlika u životnim i radnim uvjetima između promatračkih postaja u pustinji i zapovjedništava sektora (u Smari i Dakhli) i zapovjedništva misije (u Laayounu), najveći broj mirovnih vojnih promatrača želi zamijeniti svoju sobicu u plastičnom pustinjskom šatoru s udobnom hotelskom sobom u gradu, i naravno dugotrajne i naporne ophodnje s mnogo ugodnijim i sigurnijim poslovima u uredu. Zahtjeva i želja je mnogo, a takva mjesta obično popune najsretniji...

Iz Zapadne Sahare Hidajet ČOBO

Svaka tri mjeseca u zapovjedništvu misije u Laayounu održava se kadrovska sjednica, tzv. SMC (*Senior Management Conference*), na kojoj se razmatraju naši zahtjevi za postavljenjem na nove dužnosti, te na temelju tih naših zahtjeva i planova o redovitim zamjenama mirovnih vojnih promatrača nakon isteka jednogodišnjeg mandata (samo Francuzi i Koreanci imaju šestomjesečni mandat), kadrovski savjet donosi konačnu Odluku o imenovanjima, tj. postavljenjima na upražnjene dužnosti u misiji.

U očekivanju novog početka

Zbog golemih razlika u životnim i radnim uvjetima između promatračkih postaja u pustinji i zapovjedništava sektora (u Smari i Dakhli) i zapovjedništva misije (u Laayounu), najveći broj mirovnih vojnih promatrača želi zamijeniti svoju sobicu u plastičnom pustinjskom šatoru s udobnom hotelskom sobom u gradu i, naravno, dugotrajne i naporne ophodnje s mnogo ugodnijim i sigurnijim poslovima u uredu.

Zahtjeva i želja je mnogo, a takva mjesta obično popune najsretniji. Manje-više su sva "istaknutija" mjesta u misiji unaprijed rezervirana za pripadnike većih kontingenta, kao što su ruski, francuski, egipatski, malezijski i kineski, dok se ostali moraju zadovoljiti s onim što ostane. Zbog relativno sigurnog stanja u misiji i stečenih dobrih pozicija, mnogi od njih nakon isteka jednogodišnjeg mandata traže produženje misije od tri pa do čak šest mjeseci, što samo dodatno otežava

posao kadrovskom savjetu. Mi smo se potajno nadali, prije zadnje konferencije održane u rujnu, da bi vojnik Goran Karlović, kao čelnik našega tima, mogao biti raspoređen u zapovjedništvo misije u Laayounu, ali na našu veliku žalost nade nam se nisu ostvarile. On će najvjerojatnije do kraja misije u prosincu ostati zapovjednik TS Agwanit, dok mene, nakon provedenih šest mjeseci u Tindoufu, čeka novi raspored u zapovjedništvu sjevernog sektora u Smari. Time će mi se ispuniti želja da napokon malo bolje upoznam i marokansku stranu, te misiju nakon boravka na strani Fronte Polisario i u Alžиру završim s druge strane Berma.

Prva slova na drvenim pločicama

Svoj boravak u Tindoufu započeo sam, a i završio, s ophodnjom u prognaničkom naselju Dakhla. Posjetili smo osnovnu školu i proveli malo vremena s tom dječicom, koja su se nakon ljetnih praznika ponovno vratili u školske klupe. Bili su

veseli i razdragani kao i sva druga djeca, unatoč nedostatku najosnovnijeg školskog pribora i knjiga.

Svatko od njih na klupi ima malu drvenu ploču, komadić krede i spužve, i silno se trude i natječu da što prije prepišu slova s velike ploče. Nakon toga na učiteljičin znak hvataju komadiće spužve i brišu napisana slova i tko zna koliko puta to isto ponove tijekom školskog sata. Rado su nam pokazali jedan dio svojih znanja i vještina. Silno su se obradovali našim skromnim darovima koje smo uspjeli sakupiti u bazi prije samog polaska u ophodnju. (Nešto školskog pribora i naravno slatkiša). Ispratili su nas pjesmom i mahanjem.

Povratak u bazu, kratki odmor i priprema za oproštajni party, party na kojem se nakon ugodno i korisno provedenih šest mjeseci u Tindoufu nije bilo lako oprostiti od kolega i prijatelja. Tješim se činjenicom da nakon svakog kraja slijedi novi početak, a svaki novi početak donosi nove izazove i nova iskustva. ■

Zbog relativno sigurnog stanja u misiji mnogi od promatrača nakon isteka jednogodišnjeg mandata traže produženje misije od tri pa do čak šest mjeseci

Prava i obveze iz Kolektivnog ugovora

Sindikat u zaštiti prava državnih službenika i namještenika

U zaštiti prava najpopularniji je zasad čl. 63 u kojem stoji da službenik i namještenik kojem prestaje služba istekom roka u kojem je bio stavljen na raspolaganje Vladi ima pravo na otpremninu u visini 65% njegove prosječne neto plaće isplaćene u zadnja tri mjeseca prije stavljanja na raspolaganje, za svaku godinu radnog staža ostvarenog u državnoj službi. Ugovor donosi i odredbe koje se odnose na rad sindikata, pa tako u čl. 71 stoji da se čelnik državnog tijela obvezuje da neće svojim djelovanjem i aktivnostima ni na koji način onemogućiti sindikalni rad, sindikalno organiziranje i pravo službenika i namještenika da postane članom sindikata...

Milena PERVAN STIPIĆ

Vlada Republike Hrvatske kao poslodavac i sindikati državnih službi zaključili su 2. srpnja Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike. Uvjet zaključenju Ugovora bio je članak 111. u kojem stoji kako Ugovor stupa na snagu ako ga na referendumu, kojem je pristupilo najmanje jedna trećina državnih službenika i namještenika zaposlenih u državnim tijelima RH, prihvati natpolovična većina državnih službenika i namještenika izaslih na referendum, a primjenjuje se od 1. lipnja 2004. Rezultati nedavno provedenog referendumu su pozitivni, odnosno dali su zeleno svjetlo za primjenu i pravovaljanost Kolektivnog ugovora.

Što traže sindikati

Kako se bliži kraj godine, a s tim u vezi u izradi su i finansijske konstrukcije državnog proračuna, Vlada i njezini socijalni partneri (sindikati) vode intenzivne razgovore oko pronalaženja najboljih rješenja, koja se uglavnom odnose na materijalna prava službenika i namještenika. Tako je prvi

sastanak između socijalnih partnera održan 28. listopada. Tada su, kako je već poznato, sindikati prekinuli socijalni dijalog zbog toga što od Vlade nisu dobili prijedlog proračuna za 2005. godinu. No bez obzira na sve nesporazume koji su ubičajeni u takvim pregovorima, socijalni partneri

sa, božićnice, dar za djecu, što je uostalom regulirano člankom 36 Kolektivnog ugovora, gdje stoji - osnovica za izračun plaće utvrđivat će ugovorne strane posebnim dodatkom ovom ugovoru, svake godine u postupku donošenja državnog proračuna za sljedeću godinu.

■ Čelnici sindikata koji dolaze iz MORH-a i OSRH - Radomir Delić, predsjednik Sindikata vojnih službenika i namještenika te Nina Pejanović, predsjednica Odbora državnih službenika i namještenika na službi u MORH-u i OS-u

su svjesni da na kraju ipak mora doći do zadovoljavajućeg rješenja i za jedne i za druge. Sindikati državnih službenika i namještenika traže da se u prijedlog proračuna za 2005. stavi sljedeće: povećanje osnovice plaće, povećanje regre-

Uz to, sindikati traže da se u prijedlog proračuna uzmu u obzir još tri teme, i to Uredba o koeficijentima, Uredba o posebnim mjestima na temelju članka 112. Zakona o državnim službenicima, te Uredba o nagradivanju. A kako smo

Prve dvije teme su vrlo važne za cijelu državnu službu, jer bi se na taj način počelo i s pobližim razmatranjem problematike vezane za dosadašnje koeficijente za izračun plaće, što je uostalom i priprema za novi zakon o državnim službenicima i namještenicima koji se željno čeka. Prijedlog tog novog Zakona je u postupku i važno je spomenuti da je jedan od prijedloga Vlade da se plaće ubuduće reguliraju Zakonom, a ne kao dosad Uredbom.

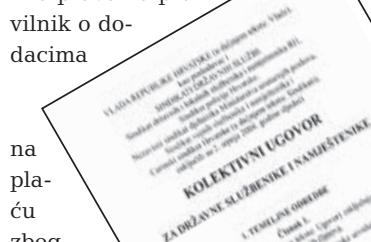
Tim povodom se vodio razgovor sa čelnicima sindikata koji dolaze iz MORH-a i OSRH - Radomirom Delićem, predsjednikom Sindikata vojnih službenika i namještenika te Ninom Pejanović, predsjednicom Odbora državnih službenika i namještenika na službi u MORH-u i OS-u. Sindikati nisu međusobno konkurentni, imaju praktično iste odredbe i osnove po kojima rade, no zbog brojnosti, ali i posebnosti koju MORH ima u odnosu na ostale državne službe, postoji potreba za njima zbog jače pregovaračke pozicije. A kako smo

ovih dana mnogi bili izne- nađeni kad smo vidjeli na svojim platnim listama odbitak od 0,65% od neto plaće, pa se i raspitivali je li to baš mora biti tako, bio je to dodatni razlog da nam u izravnom kontaktu sindikalni čelnici objasne te i neke druge stavke koje su sadržane u Kolektivnom ugovoru.

Jednom mjesечно sastanak s ministrom obrane

U samim odredbama Ugovora utvrđena su međusobna prava i obveze potpisnika, kao i prava i obveze iz rada i na osnovi rada državnih službenika i namještenika. No, poštuju li se sve te odredbe, što sprječava njihovo ostvarenje i kakva je uloga sindikata u zaštiti radnih prava, nesumnjivo su pitanja koja zanimaju svakog zaposlenika državne službe. Prema riječima Radomira Delića sindikalni povjerenici preko Gospodarsko-socijalnog vijeća, Vladinog Ureda za socijalno partnerstvo te Hrvatske udruge sindikata dolaze do predstavnika Vlade koji su legitimni za razgovor o pojedinim temama ili se preko tih tijela provodi pritisak radi ostvarenja prava. Isti će kako je suradnja vrlo dobra, jer je i Vladi kao poslodavcu u interesu održanje socijalnog mira. S tim u vezi je i zaključak Vlade da su ministri dužni jednom mjesечно razgovarati sa sindikatima. No, postoji jedna neprijeporna točka koja prijeći da odnosi između sindikata u MORH-u i poslodavca, kako su zajedno istaknuli naši sugovornici, budu vrlo korektni. Naime, riječ je o sljedećem: na temelju Zakona o državnim službenicima i namještenicima čl. 112 sva ministarstva, izu-

zev MORH-a, obuhvaćena su Uredbom Vlade RH o posebnim uvjetima rada. Ali, unutar svakog ministarstva postoje pravilnici o dodacima na plaću, pa tako MORH na temelju Zakona o obrani čl. 129 i Zakona o službi u OS čl. 169 ima pravo na pravilnik o dodacima

na plaću zbog specifičnosti rada u MORH-u i OS-u. Takav pravilnik trebao je biti donesen u listopadu 2002. tvrdi Nina Pejanović, pa se očekuju daljnji pregovori u tom smjeru.

Kolektivnim ugovorom, kako je već rečeno, utvrđuju se prava i obveze iz rada i na osnovi rada državnih službenika i namještenika zaposlenih u državnim tijelima, primjerice: radno vrijeme, odmori i dopusti, zdравljje i sigurnost na radu, plaće i dodaci na plaće, ostala materijalna prava službenika i namještenika (isplata regresa, pravo na pomoć u slučaju smrti, smrti supružnika, djeteta, roditelja... pravo na pomoć u slučaju bolovanja dužeg od 90 dana u visine jedne proračunske osnovice jednom godišnje i dr., pravo na dnevnicu, terenski do-datak, naknada za odvojeni život, troškovi prijevoza, zatim polica osiguranja tijekom 24 sata, jubilarna nagrada, božićnica, a tu je i pitanje razrade mogućnosti sudjelovanja u zadovoljavanju stambenih potreba, naknada za izum i tehničko unapređenje i dr.), te zašti-

ta prava službenika i namještenika. U zaštiti prava najpopularniji je zasad čl. 63 u kojem stoji da službenik i namještenik kojem prestaje služba istekom roka u kojem je bio stavljen na raspolažanje Vladi ima pravo na otpremninu u visini 65% njegove prosječne neto plaće isplaćene u zadnja tri mjeseca prije stavljanja na

raspolaženje, za svaku godinu radnog staža ostvarenog u državnoj službi.

Doprinos solidarnosti 0,65 % neto plaće

Ugovor donosi i odredbe koje se odnose na rad sindikata, pa tako u čl. 71 stoji da se čelnik državnog tijela obvezuje da neće svojim djelovanjem i aktivnostima ni na koji način onemogućiti sindikalni rad, sindikalno organiziranje i pravo službenika i namještenika da postane članom sindikata. A povredom prava na sindikalno organiziranje smatraće se svaki pritisak državnog tijela na uposlenike, članove sindikata, da istupe iz sindikalne organizacije. Članak 104, koji je već spomenut, tiče se doprinos solidarnosti pa se njime kaže kako se Ugovorom utvrđuje obveza državnih službenika i namještenika koji nisu članovi sindikata potpisnika Ugovora da za vrijeme važenja Ugovora

plaćaju naknadu za pogodnosti njime ugovorene. Vi-sina solidarnosti iznosi 0,65 % neto plaće. To znači da je Zakonom o radu definiran doprinos solidarnosti. Kad je riječ o djelatnim vojnim osobama, i na njih se odnose odredbe Kolektivnog ugovora, ali, kakao ističu naši sugovornici, neke odredbe su ipak upitne i samim tim što oni ne pla-

čaju doprinos solidarnosti. Primjerice, materijalna prava koja nisu temeljena zakonom o službi: pitanje regresa, božićnica, bolovanja dužeg od 90 dana. Oni stoga smatraju kako bi bilo dobro da se odredbe materijalnih prava primjenjuju i na DVO, i da oni plaćaju neku vrst glavarine, doprinosu u istom postotku. Uostalom, time bi se svi financirali iz istog resora (Ministarstvo financija).

Pošto smo već spomenuli što je doprinos solidarnosti i što on, prema Kolektivnom ugovoru, donosi zaposleniku u državnoj službi, nije na odmet spomenuti i pogodnosti koje se stječu ulaskom u sindikat i izdavanjem 1,00 posto ili 1,30 posto iz neto plaće, ovisno o kojem je od ovih dvaju sindikata riječ, pravo na zaštitu (usluge odvjetnika), odnosno usluge povrede svih radnih prava, sindikalni fond pomoći reguliran pravilnicima, usluge štedno-kreditne zadruge, potrošački krediti, stambene pogodnosti, pravo da biraju i budu birani u sindikalno povjerenstvo, itd. ■

INTERNI NATJEĆAJ

za sljedeća radna mjesta i propisane uvjete:

1. Viši stručni savjetnik, SRM I. - jedan izvršitelj

Uvjeti:

- VSS - društveni ili tehnički smjer
- znanje engleskog jezika - 90%
- ALCPT ili 85% ECL
- poželjno iskustvo na planu međunarodne obrambene suradnje
- položen DSF
- 10 godina radnog staža

2. Stručni savjetnik, SRM I. - dva izvršitelja

Uvjeti:

- VSS - društveni ili tehnički smjer
- znanje engleskog jezika - 90%
- ALCPT ili 85% ECL
- poželjno iskustvo na planu međunarodne obrambene suradnje
- položen DSF
- 5 godina radnog staža

3. Stručni savjetnik, ustrojbeno mjesto: bojnik - jedan izvršitelj

Uvjeti:

- VSS ili VSS - društveni ili tehnički smjer
- znanje engleskog jezika - 90%
- ALCPT ili 85% ECL
- poželjno iskustvo na planu međunarodne obrambene suradnje
- odgovarajuća razina vojne izobrazbe

4. Viši stručni referent, ustrojbeno mjesto: satnik - jedan izvršitelj

Uvjeti:

- VSS ili VSS - društveni ili tehnički smjer
- znanje engleskog jezika - 90%
- ALCPT ili 85% ECL
- poželjno iskustvo na planu međunarodne obrambene suradnje
- odgovarajuća razina vojne izobrazbe

Mjesto službe za navedene dužnosti je Zagreb. Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta potrebno je dostaviti do **15. studenoga 2004.** na adresu: Ministarstvo obrane, Služba za NATO i Partnerstvo za mir, Zvonimirova 12/II, 10 000 Zagreb ili na e-mail nato@morh.hr. Dodatne informacije mogu se dobiti na telefon 01/4568-099 ili 01/4567-280.

Simpozij vojnih policajaca

Na HVU-u "Petar Zrinski" održan je od 25. do 29. listopada simpozij na temu "Multinacionalne postrojbe VP u međunarodnim operacijama podrške miru".

Voditelj simpozija, bojnik Boženka Đevoić, pojasnio je cilj ovog susreta na kojem su uz pripadnike hrvatske VP sudjelovali i pripadnici iz Italije, Rumunjske i Irske. "Osnovna svrha ovog radnog simpozija", istaknuo je Đevoić, jest prikaz naučenih lekcija sudjelovanja VP-a u međunarodnim operacijama, te potom, kroz radionice, stvaranje baznog modela preporuka u vezi s organizacijom treninga, opremanja, odabira ljudi i sl. za buduće sudionike takvih misija.

Pored navedenoga bitno je istaknuti i tendenciju ka distribuciji tog "Općeg vodiča za međunarodne misije" svim partnerskim postrojbama VP-a radi jednostavnije i kvalitet-

nije pripreme radnih zadataća. Tijekom četverodnevog susreta VP-a, organiziranog na inicijativu hrvatske vojne policije te u cijelosti provedenom na engleskom jeziku, obrađene su sve komponente sudjelovanja u misionama multinacionalnog karaktera - od potrebnih razina obuke, selekcije ljudi, kulturnoških, vjerskih, fizičkih i psihičkih priprema, pa sve do konkretnih iskustava s "lica mesta", dakle iz mirovnih misija u kojima su polaznici simpozija sudjelovali. Simpozij je službeno otvorio načelnik Operativnog odjela VP-a, brigadir Branko Katalinić, a četverodnevni radni susret rezultirao je izradom "Općeg vodiča u međunarodnim misijama". Za realizaciju ostaje još samo distribucija stvorenoga svima kojima je potrebna.

A. DEČAK

Pokrenut istraživački projekt

Časnička škola HKoV-a bila je 26. listopada domaćin uglednim znanstvenicima s Instituta "Ruđer Bošković".

Ta civilno-vojna suradnja potaknuta je projektom Laboratorija ABK zaštite, istraživačko-razvojnog karaktera pod nazivom "Uspostava sustava RKB detekcije i identifikacije". Na radnom sastanku bili su sudionici projekta časnici-istraživači laboratorija ABK zaštite, znanstvenici Instituta "Ruđer Bošković" i Instituta za razvoj obrambenih sustava (IROS), načelnik stožera

ZIO brigadir Vlado Čondić, načelnik Odjela ABKO HKoV-a, te predstavnici 50. bojne ABKO. Projekt je izložio voditelj laboratorija ABK zaštite satnik mr. sc. Ante Vučemilović, a o njegovoj provedbi govorili su predstavnici Zavoda za molekularnu medicinu Instituta "Ruđer Bošković" i IROS-a. Glavni finansijski nositelj projekta je IROS, a izvršitelji su IRB, laboratorij ABK zaštite i IROS, a potaknut je novim znanstvenim programom NATO-a pod nazivom "Sigurnost kroz znanost"

Naime, u sklopu suradnje s NATO-om, RH je potpisala dokument o svojim znanstvenim prioritetima, među kojima je jedan od najvažnijih razvoj dijagnostičkih procedura u sklopu borbe protiv kemijskog, biološkog i nuklearnog terorizma. Cilj ovog istraživačko-razvojnog projekta je razvoj znanstvenih i stručnih pretpostavki za uspostavu takvog sustava zbog nacionalne sigurnosti kao i zbog ispunjavanja definiranih prioriteta prema NATO-u.

OJI

Posjet izaslanstva Jezičnog instituta austrijskih OS

Školu stranih jezika "Katarina Zrinska" krajem listopada posjetilo je izaslanstvo Jezičnog instituta austrijskih oružanih snaga na čelu s načelnikom Odjela za slavenske jezike brigadirom Johannom Pecnikom.

Riječ je o nastavku suradnje s Institutom u Beču, a brigadir Pecnik ovom je prigodom predstavio sustav izobrazbe u austrijskim OS. Predstavljajući cjelovitu sliku jezične

izobrazbe na Institutu, brigadir je napomenuo kako je do sada 17 Hrvata prošlo stručne tečajeve njemačkog jezika. Brigadir Pecnik je razgovarao i s ravnateljem Škole, kao i s profesorima njemačkog jezika, budući da je u izradi zajednički vojni njemačko-hrvatski rječnik u čijoj izradi profesori Škole sudjeluju kao prvi recenzenti.

J.P.

Predstavljen inženjerijski vod za razminiravanje

snimio I. Matosević

Zapovjednik HKoV-a general pukovnik Marijan Mareković sa suradnicima 27. lipnja naznačio je predstavljanju inženjerijskog voda za razminiravanje na poligonu "Cerovac".

Nakon dvomjesečne intenzivne obuke pripadnika 33. inženjerijske brigade iz Kamenčkog, na prigodnoj smotri prikazana je uvježbanost inženjerijskog voda za razminiravanje. Oni su sukladno programu prethodno prošli seleksijsku obuku za pirotehničare, te uvježbavajući za učinkovito pružanje potpore u deminiranju savezničkim snagama, te humanitarnim i civilnim agencijama i organizacijama, i to kao postrojba borbene potpore za PfP pod vodstvom NATO-a. Pripadnici navedenog inženjerijskog

voda prošli su tečajeve stranih jezika, temeljnu izobrazbu SMVO, obuku u rukovanju minodetektorima, te strojevima za razminiranje, kao i sredstvima veze. Uspješno su završili i stručno-specijalističku obuku za pirotehničare u Francuskoj, Grčkoj i Turskoj.

Zapovjednik 33. inž. brigade pukovnik Željko Tomašić predstavio je izloženu opremu za razminiranje: dubinski i površinski metaldetektor, uređaje za navigaciju, komplet za uništavanje, te osobne komplete za razminiranje i pancirna odijela, napomenuvši kako još predstoji kompletiranje ostalom potrebnom opremom inženjerijskog voda za razminiranje, koji će sudjelovati u misijama.

I. MATOŠEVIĆ

snimio I. Matosević

Fitness

Kada ponovno počnete s tjelesnom aktivnošću, postoji nekoliko stvari koje se moraju znati. Prije svega, u početku nemojte raditi prejako. Pri intezivnom vježbanju osjećat ćete se dobro samo ako ste za njega spremni. Pretjerivanje u prvim danima vježbanja može prouzročiti depresiju zbog neugodnih bolova i stvoriti otpor prema vježbanju u teretani.

Sljedeće što je važno naučiti jest da treba vježbati unutar vlastitih granica. Kada se upoznate s vlastitim granicama, s vremenom ćete naučiti da ih je moguće postupno pomicati. Redovitim djelovanjem u pozitivnom smjeru svakoga se dana događaju male promjene. Stoga, ako želite napredovati, vježbajte redovito i dosljedno vodite računa o zdravoj prehrani. Tko ćete bez muke postati energičniji, snažniji, izdržljiviji i sretniji.

Vježbanje s utezima

Najveća prednost vježbanja s utezima jest sljedeća: vježbati može svatko, bez obzira na kondiciju, dob ili mogućnosti, a rezultati su primjetni nakon relativno kratkog vremena. Vježbati s utezima može se iz različitih razloga. Primjerice kako bi se stekla veća snaga, kako bi se pomoglo ljudima koji su pretrpjeli ozbiljne ozljede ili kako bi se ojačali oni dijelovi tijela koji su slabici ili skloni ozljedama, kao što su: koljenja ili donji dio kralježnice.

Body building povećava snagu i mišićni tonus, a pri tome smanjuje masne naslage te tako razvija samopouzdanje, kondiciju, snagu, zdravlje. Dizanje utega uključuje mnoštvo vježbi kojima mišiće izlaze različitim pokretima. Oni povećavaju gipkost i mišića i zglobova. Prvo vježbanje uključuje vježbe zagrijavanja, te istezanje prije i poslije vježbi s utezima. Prvo je potrebno pratiti jednostavan plan. Učenje tehniku je u body buildingu osobito važno. Zato vrijedi pravilo "vježbajte po osjećaju". To se odnosi na tehniku koja najbolje može izolirati i "pumpati" vaše mišiće. Tako raste mišićna masa. Osim toga, obnavljanje energetskih izvora je vrlo važno za rast i razvoj mišića.

Fitness u vojski

Borbena tjelesna spremnost je sposobnost vojnika da učinkovito funkcioniра pri određenom tjelesnom naporu, treningu i drugim aktivnostima, te sposobnost vojnika da se nosi s nekim iznenadnim situacijama, što znači da posjeduje "rezervnu" količinu energije pri određenoj aktivnosti. Dijelovi tjelesne spremnosti su kardiovaskularna izdržljivost, mišićna snaga, mišićna izdržljivost, elastičnost te tjelesna struktura. Čimbenici kao što su: brzina, pokretljivost, mišićna snaga, koordinacija, preciznost i ravnoteža dijelovi su motorike. Svi ti čimbenici utječu na preživljavanje vojnika na bojnom polju. Odgovarajući trening može ih poboljšati tako da svi vojnici postignu određeni limit. Vojni program tjelesne spremnosti zahtijeva poboljšanje tjelesne spremnosti i motorike kroz dobar program usmjerjen prema pojedincu i postrojbi.

Sandra VRANEKOVIĆ

Leopard 2 s pojačanom protuminskom zaštitom

NJEMACKA je vojska primila prve od 15 naručenih tenkova Leopard 2 A6 koji su modifcirani kako bi bili zaštićeni od djelovanja mina. Označeni su kao Leopard 2 A6M. Komplete za modifikaciju osigurala je tvrtka Krauss-Maffei Wegmann (KMW). Modifikacija je provedena kao bi se maksimalno zaštitali vojnici koji služe u međunarodnim misijama u kriznim područjima. Vojска je iskazala potrebu za ukupno 70 tenkova moderniziranih na A6M standard.

Protuminski je paket naručila i Švedska, a posao će obaviti remontni pogoni švedske vojske. Švedski modifirani Leopardi 2 dobit će oznaku Strv 122M. Paket je zajednički definirala međunarodna radna skupina s predstavnicima Njemačke, Nizozemske, Norveške, Švedske i Švicarske a pod vodstvom njemačkog Saveznog ureda za obrambenu tehnologiju i nabavu (BWB).

Paket dodaje još dvije tone na masu tenka. Modifikacije na kupoli uključuju novu košaru te nova sjedala za topnika i punjača. Na podvozju je postavljena nova podnica na postojeću, pojačane su torzijske šipke te novo sjedalo vozača koje više nije pričvršćeno za pod. Rezul-

tat je porast zaštite od nove generacije PO mina kao što je TMRP-6.

KMW je razvila i dodatni oklop za stražnji dio kupole te nove zavjese gusjenica što bi trebalo povećati zaštitu od kumulativnih projektila. Leopard 2A6M se tako pridružuje borbenom vozilu pješaštva Marder 1A5 koji je također modernizirano u inačicu za povećanu zaštitu od PO mina. Posljednji od 74 Mardera koji se modernizira na standard A5 vojska će dobiti do ljeta 2005.

Manji broj Leoparda 2 A6M i Mardera 1A5 bit će rabljen za vježbanje dok će ostatak biti u pričuvu te izdavan postrojbama koje će odlaziti u mirovne misije.

I. SKENDEROVIC

U Španjolskoj se grade podmornice za Tajvan

PO svemu sudeći svladane su sve teškoće oko nabave osam diesel-električnih podmornica koje je tajvanskoj ratnoj mornarici obećao američki predsjednik George Bush. Prema izvješću američke ratne mor-

podmornica obavit će se u Sjedinjem Američkim Državama, a ukupna finansijska sredstva koje je namijenila tajvanska vlada za nabavu osam podmornica iznose 12,3 milijarde dolara. Do ugovaranja će doći nakon što njemačka

narice španjolska brodogradnja tvrtka IZAR ugovorit će gradnju osam podmornica tipa S80 (rabi ih španjolska ratna mornarica), no s ugrađenom anaerobnom propulzijom, a vrijednost ugovora iznosiće 4,1 miliarda dolara. Opremanje

vlada nije dopustila njemačkoj tvrtki Howaldtswerke-Deutsche Werft (HDW) ugovaranje gradnje podmornica. Predviđeno je da svaka podmornica bude naoružana s 18 torpeda Raytheon Mk 48 i s devet protubrodskih projektila SUB Harpoon.

M. BRLIĆ

Izvidnički podvjesnik za Gripene

TIJEKOM listopada ove godine počela su prva letna testiranja (koja bi trebala trajati godinu dana) novog taktičkog izvidničkog podvjesnika kojeg je naručilo švedsko ratno zrakoplovstvo, radi opremanja svojih višenamjenskih borbenih aviona JAS 39C/D Gripen. Novi izvidnički podvjesnik proizvodi tvrtka SaabTech (nekadašnji SaabAvionics), te ima oznaku SPK-39. U inicijalnoj narudžbi švedsko ratno zrakoplovstvo naručilo je devet izvidničkih podvjesnika, a pretpostavlja se kako se cijena te narudžbe kreće oko 79 milijuna američkih dolara.

Prva dva podvjesnika opremljena su klasičnim kamarama (SKA-24, kakve se rabe na SF 37 fotoizvidničkoj inačici Viggena), dok bi ostali podvjesnici trebali biti opremljeni znatno suvremenijim elektrooptičkim senzorima i kamerama. Također, u nove podvjesnike bit će ugrađen i suvremeni taktički datalink sustav. Izvidnički podvjesnici postavljati će se na središnju podtrupnu točku na Gripenu. SPK-39 je temeljen na podvjesniku MRP-II (Modular Reconnaissance Pod) kojeg proizvodi danska tvrtka Terma.

Novim podvjesnicima Švedska želi primarno opremiti svoje avione koji bi trebali biti operativno angažirani u sklopu SWAFRAP (Swedish Air Force's Rapid International Reaction Force) snaga za brzo djelovanje (koje bi trebale biti operativne od 2006.), odnosno koji bi bili angažirani i u sklopu raznih međunarodnih mirovnih operacija.

D. OSLOVČAN

Prvi let češkog Gripena

U švedskom Linkopingu, pred brojnim visokim uzvanicima iz Češke i Švedske, dana 18. listopada na svoj prvi probni let poletio je prvi produkcijski primjerak Gripena, proizvedenog za potrebe češkog ratnog zrakoplovstva. Probni let je obavio testni pilot tvrtke Saab, a avion je obojan prema zahtjevu naručitelja, odnosno trup aviona i češke nacionalne i taktičke oznake obojane su u *low visibility grey* shemu. Češka je u lipnju ove godine sklopila desetogodišnji ugovor o najmu 14 višenamjenskih borbenih aviona JAS 39 Gripen (od toga je dvanaest jednosjednih inačica JAS 39C, a dva aviona su dvosjedne inačice JAS 39D),

čija bi se isporuka trebala obaviti između travnja i kolovoza iduće godine. Češki piloti i zrakoplovni tehni-

čari tijekom ljeta su već počeli sa stručnim osposobljavanjem za taj tip aviona. Tako je 40 tehničara upućeno na školovanje u Halmstad na *Swedish Armed Forces Aeronautical Services School*, dok se piloti školuju u *Staenasu* na *Swedish Air Forces Wing F7*.

Iako je Mađarska prije sklopila ugovor o nabavi Gripena, Češka će

biti prva članica NATO saveza koja će u operativnu uporabu uvesti taj suvremeniji višenamjenski avion. Uz to Češka s ponosom može istaknuti i činjenicu kako se njezini Gripeni ubrajaju u posljednju Batch 3 generaciju Gripena, koja je u potpunosti interoperabilna prema NATO zahtjevima.

D. OSLOVČAN

Trident - nož vrhunskih osobina

AMERIČKA tvrtka specijalizirana za izradu noževa u svojem proizvodnom programu ima i nož Trident, koji karakteriziraju vrhunske osobine i vrlo visoka cijena.

U nastajanju Tragenta stručnjaci SOG-a oslonili su se na provjereni tip Bowie sječiva koji su dopunili izradom noža od izvrsnog čelika te primjenu posebne vrlo otporne drške.

Sječivo je izrađeno od nehrđajućeg čelika AUS 8 tvrdoće 57-58 Rockwella dok je za dršku uporabljenia Micarta. Micarta je komercijalno ime materijala koji se sastoji od slojeva tkanine ili papira spojenih fenolnom smolom. Od nje se ra-

de vrlo kvalitetne drške, proizvod je tvrtke Westinghouse. Može se umeriti u vodu bez bojazni jer je otporna na vlagu te ne mijenja svojstva kod doticaja s tekućinom.

Cijeli nož je dugačak 26 cm, sječivo je dugačko 15,8 cm a široko 7 mm. Težak je 341 gram, isporučuje se s kožnim tokom i brusom za oštrenje. Riječ je o nožu koji je iskoristiv za niz poslova, može poslužiti kao manja mačeta ili priručni čekić, njime se može otvoriti konzerva ako pri ruci nemamo klasični otvarač, u nuždi može poslužiti i kao primitivna žlica ili kao lopatica za kopanje, a u rukama uvježbane i odlučne osobe postaje opasno oružje.

Najveći nedostatak tog noža je njegova dostupnost. Naime, kataloška cijena prema SOG-u iznosi 275 USD. Pritom treba znati kako se kvalitetni nož može dobiti za 50 do 100 USD. Očito je kako je beskomisiran pristup donio ne samo vrhunsku kvalitetu već i visoku cijenu. To će ovaj nož udaljiti od većine praktičnih korisnika jer je jednostavno preskup za svakodnevnu uporabu. To mu također i sužava tržište na kolekcionare koji kupuju kako bi noževe držali na policama i zidovima te na uski krug poznavatelja i ljubitelja vrhunskih noževa koji ne pitaju za cijenu.

I. SKENDEROVIC

Odlazak AIM-54 Phoenixa u mirovinu

NAKON tridesetgodišnje uspješne uporabe US Navy povlači iz operativne uporabe svoj prvi projektil zrak-zrak velikog dometa AIM-54 Phoenix. Phoenix je jedan od tehnološki najnaprednijih taktičkih projektila, odnosno prvi operativni projektil zrak-zrak s aktivnim radarskim navođenjem koji istodobno može napasti više ciljeva.

Srce oružnog sustava na borbenom

avionu F-14, koji je bio njegova temeljna platforma i koji uskoro također odlazi u zasluženu mirovinu nakon dugogodišnje plodonosne službe, je Hughesov sustav AWG-9, pomoću kojeg se moglo obavljati zahvat 24 različita cilja, odnosno mogao se izvesti istodobni napad na 6 ciljeva. Sa svojim dometom (s više od 160 km) koji nije imao ni jedan drugi tadašnji projektil Phoenix je niz godina

bio glavno „stand-off“ zrakoplovno oružje US Navy-a, od kojeg su i te kako streljili posebice sovjetski piloti. Razvoj Phoenixa počeo je 1960., a tijekom 1965. izvedena su prva letna testiranja. Prva opremanja američkih Tomcata počela su tijekom 1973. godine, a tijekom 1981. u operativnu uporabu je ušla C inačica projektila koja je bila ujedno i zadnja.

D. OSLOVČAN

Novo tenkovsko streljivo

FRANCUSKA tvrtka Giat Industries razvila je za potrebe francuske vojske dva topnička projektila kalibra 120 mm (za opremanje tenkova Leclerc). Jedan je eksplozivni, optimiziran za djelovanje protiv pješaštva, a drugi je dugog dometa, za neizravno djelovanje. Tenkovi Leclerc francuske vojske zasad nose dva tipa streljiva, protutenkovsko potkalibarno i višenamjensko kumulativno koje se rabi protiv raznih ciljeva kao što su lakoeksplopljena vozila, zgrade i pješaštvo.

Protupješački projektil ima oznaku 120 HE F1, bit će proizvedeno 10 000 komada za potrebe francuske vojske, a Giat ga radi u suradnji s norveškom tvrtkom Nammo. Čuhura je, kao i kod ostalog Giatovog tenkovskog streljiva kalibra

120 mm, djelomično sagoriva i nakon opaljenja ostaje samo njezino dno. Upaljač ima dva moda rada, trenutačni i s odgodom, a razvija se novi vremenski upaljač za optimalno djelovanje protiv raspršenog pješaštva.

Granata ima masu od 22,5 kg, dok je masa samog projektila 16,1 kg od toga eksploziv 3,2 kg i fragmenti 9,2 kg. Maksimalni domet iznosi 5000 m, brzina na uistini cijevi je 1000 m/s kod topa L44 i 1050 m/s kod topa L52.

Projektil dugog dometa nazvan je Polynege, riječ je o vođenom projektilu koji se može ispaliti iz svih glatkocijevnih topova kalibra 120 mm (tenkovi Leclerc, Leopard 2, M1A1/M1A2, Ariete ...). Domet Polynegea je 8 km, brzina 700 m/s.

Nakon ispaljenja rasklapa se šest krilaca na stražnjem dijelu projektila i četiri na prednjem dijelu koja usmjeravaju projektil tijekom leta i napada. U početnoj fazi leta projektil se oslanja na inercijalni navigacijski sustav i leti prema mjestu koje mu je uprogramirano prije opaljenja. U završnoj se fazi aktivira kombinirano IC/poluaktivno lasersko tražilo koje izvodi završni zahvat cilja. Ima dva moda napada, izravni napad ili napad odozgora na slabije oklopjenu površinu cilja.

I. SKENDEROVIC

AMASE sustav za nizozemske Apache

NIZOZEMSKO ratno zrakoplovstvo (RNLAF) opremilo je svoje borbene helikoptere AH-64D, koji su operativno angažirani u Afganistanu u sklopu misije ISAF-a, novom modularnom električkom opremom za preživljavanje na bojištu AMASE (Apache Modular Aircraft Survivability Equipment). Taj novi paket opreme ušao je u operativnu uporabu tijekom lipnja ove godine, svega četiri mjeseca nakon što je sklopljen ugovor za njegovu nabavu s proizvođačem, odnosno s danskom tvrtkom Terma.

Novi sustav trebao bi omogućiti visoku razinu sigurnosti operativne uporabe u iznimno rizičnom okružju kakvo je upravo Afganistan. To se odnosi na letenje na visinama koje pružaju optimum zaštite kako od pješačkog naoruža-

nja tako i od lakih prijenosnih protuzrakoplovnih sustava. AMASE sustav u sebi sadrži elektronički sustav AN/ALQ-213(V) koji proizvodi Terma, te Northrop Grummanov senzor AN/AAR-54 uz sustav za izbacivanje infracrvenih mamaca. S obzirom na to da je AMASE sustav po svojim dimenzijama modularnog tipa, bio je vrlo prikladan za instalaciju na točke koje se nalaze na vrhovima krila. S obzirom na tu isturenu točku instalacije sustava postigla se dobra pokrivenost zračnog prostora oko helikoptera, odnosno zahvatu senza ne smeta helikopterska struktura. Također, instalacijom AMASE-a na vrhove krila nije umanjena ni nosivost ubojnog tereta na podvjesnim točkama.

D. OSLOVČAN

Finska gradi nove brodove za protuminsku borbu

FINSKA ratna mornarica je objavila natječaj za gradnju tri broda za protuminsku borbu koji bi trebali ući u službu nakon 2009. Nabava novih protuminskih brodova predstavlja dio šireg plana modernizacije finske flote brodova za protuminsku borbu koji se odnosi i na minopolagače klase Hämeenmaa, pa tako unatoč izvješćima o neidentificiranim podmornicama blizu otočja Aland sredinom travnja ove godine finska ratna mornarica se nije odlučila na novi razvoj ili modernizaciju svojih podmorničkih snaga.

Novi brodovi imat će protuminski sustav prikladan za složeno podvodno okruženje u Baltičkom moru, a kao opciju će imati daljinski sustav za čišćenje mina (akustički ili magnetni). Finska ratna mornarica također očekuje sudjelovanje u međunarodnim zadaćama unutar voda Europske zajednice. Nikakva odluka nije još donesena o veličini novih brodova ili tipu konstrukcijskog materijala, a razmatrat će se potpuno novi ili postojeći projekti brodova za protuminsku borbu. Natječaj će biti otvoren do kraja studenog, a ponude će se razmatrati tijekom 2005. godine, dok je potpisivanje ugovora predviđeno u 2006. Sva tri broda bi trebala ući u službu do kraja 2012 godine.

M.BRLIĆ

Prve paljbene probe NLOS platforme

POTKRAJ prošle godine obavljene su prve paljbene probe demonstratora koncepta tehnologija koji se razvija u sklopu programa NLOS-C (Non-Line-Off-Sight Cannon), odnosno topničkog sustava za neizravno gađanje. Probe se izvode na topničkom poligonu Yuma u američkoj saveznoj državi Arizona. Demonstrator je razvila tvrtka United Defence, a kao oružje je uporabljena laka vučna haubica XM777 kalibra 155 mm, proizvod RO Defence koji je dio tvrtke BAE Systems. Očekuje se kako će NLOS-C ući u operativnu uporabu tijekom 2008.

I. SKENDEROVIC

Centauro s topom od 120 mm

Na temeljima uspješnog lovca tenkova Centaura naoružanim topom kalibra 105 mm talijanska tvrtka Iveco odlučila je razviti znatno napredniju inačicu. Odlika novog Centaura je znatno veća vatrena moć koja je ostvarena ugradnjom topa kalibra 120 milimetara

Mario PETROVIĆ

Potreba za oklopnim vozilom koje će imati jednaku vatrenu moć kao i suvremeni tenkovi ali istodobno imati znatno veću taktičku i strategijsku pokretljivost podjednako je velika danas kao i osamdesetih godina prošlog stoljeća. Tada je talijanska vojska prvi put definirala svoje zahtjeve za borbenim vozilom na čijim je osnovama razvijen Centauro. Osnovni zahvat je da vozilo ima izvrsnu mogućnost pokretljivosti vlastitim pogonom, kako bi se mogao u kratkom vremenu naći na bilo kojem dijelu talijanskog poluotoka, u potpunosti je zadovoljen.

Zadaće projektiranja i razvoja Centaura prihvatala se tvrtka Iveco, preciznije njezina Defence Vehicle Division

(DVD) u suradnji s tvrtkom OTO Melara. Krajnji rezultat je Centauro s pogonom 8x8 i naoružan standardnim NATO topom kalibra 105 milimetra. Posebna je odlika Centaurovog topa da može ispaljivati standardno streljivo koje se ispaljuje i iz topova na tenkovima zbog čega je Centauro i danas vrlo ubojit protiv većine "istočnih" tenkova. Talijanska je vojska bila vrlo zadovoljena sa novim vozilom.

voljna krajnjim proizvodom te je 1989. naručila čak 400 Centauri. Za njihovu proizvodnju osnovana je posebna tvrtka Consorzio Iveco Fiat-OTO Melara (CIO). Tako je Centauro postao prvo i još uvijek jedino borbeno vozilo na kotačima naoružano standardnim topom kalibra 105 mm koji je u operativnoj uporabi.

Iako u osnovi nije bio namijenjen za te zadaće već 1992. dvadeset je Centaura korišteno u mirovnoj operaciji UN-a u Somaliji. Kako se pokazao kao vrlo primjereni borbeno vozilo za te zadaće, između ostalog i zbog svoje vrlo dobre pokreljivosti, Centauro je postao osnova talijanskih mirovnih snaga u Bosni i Hercegovini, Albaniji i na Kosovu. Talijanska se vojska njime koristi i u Iraku. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Oprema prednjeg promatrača

u topništvu

Oprema prednjeg promatrača nalazi se na stacionarnom ili mobilnom motrištu s kojega se "skidaju" podaci o cilju i učincima paljbe na cilj, koji se tada prenose na središte za usmjeravanje paljbe. Tu se podaci obrađuju u nove informacije i elemente za gađanje, ako cilj nije uništen i dostavljaju na položaje topničkim oružjima na izvršenje

Josip MARTINČEVIĆ MIKIĆ

Prednji promatrač u topništvu ili kako ga u NATO-ovoј terminologiji nazivaju *Forward observer*, vrlo je bitan čimbenik uspješnosti modernog topništva, kao i vođenja vojnih, pa i mirovnih operacija uopće. Prednji promatrač predstavlja "oči" i "uši" topništva u posrednoj vatri, kakva se najčešće i izvodi u topništvu za potporu. Instrumenti i uređaji prednjeg promatrača danas čine vrlo sofisticiranu i vrlo skupu opremu. Oprema prednjeg promatrača nalazi se na stacionarnom ili mobilnom motrištu s kojega se "skidaju" podaci o cilju i učincima paljbe na cilj, koji se tada prenose na središte za usmjeravanje paljbe. Tu se podaci obrađuju u nove informacije i elemente za gađanje, ako cilj nije uništen i dostavljaju na položaje topničkim oružjima na izvršenje. Njegova primarna zadaća je lociranje odgovarajućih meta (ciljeva), te upućivanje poziva za otvaranje vatre na njih, a nakon toga ako je potrebno i korekcija vatre na te mete (ciljeve) do njihovog koničnog uništenja. Osim toga zadaća prednjeg promatrača je i prikupljanje obaveštajnih informacija iz

područja odgovornosti, te njihovo slanje što bržim i sigurnijim načinom višim razinama zapovijedanja. Dakle zadaća mu je pronaći (otkriti) neprijatelja, odrediti njegovu poziciju kao i područje razmještaja, odrediti najranjivije točke za djelovanje

■ *Prednji motritelj je opremljen vrlo skupom i sofisticiranom opremom koja omogućuje provedbu svih postavljenih zadaća*

topništva, omogućiti pogodnost promatranja, odvojiti civilne od vojnih ciljeva, odvojiti lažne od stvarnih ciljeva, te nadzirati kretanje protivnika nakon djelovanja topništva. Regionalni konflikti, politička previra-

nja i civilni nemiri u današnje doba rezultirali su razvojem novog ustroja vojnih misija u cilju očuvanja mira. U takvim novim misijama uporaba tehnologije dolazi sve više do izražaja, što povećava primjenu senzora i uredaja koji omogućuju praćenje kretanja ljudi i tehnike na promatranom području. Za uspješnu provedbu svih tih zadaća prednji promatrač mora biti smješten u odgovarajućoj promatračkoj postaji iz koje može ostvariti najbolje promatranje područja odgovornosti, a istodobno imati dobru skrovitost. Ovisno o namjeni prednji promatrač može imati prijenosnu opremu koja se instalira na stacionarnoj promatračkoj postaji ili se promatračka oprema može smjestiti u odgovarajuće terensko vozilo koje je posebno priлагodeno za tu namjenu. Prednji promatrač djeluje zapravo kao dio tima topništva za upravljanje vatrom, pa se iz toga može zaključiti kako i oprema prednjeg promatrača predstavlja integralni dio opreme sustava za upravljanje vatrom. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Mornarički PZO raketni sustav Sea Dart (GWS 30)

Početkom šezdesetih godina prošlog stoljeća Velika Britanija se još uvijek osjećala dovoljno moćnom i bogatom da se mogla upustiti u razvoj velikog broja najrazličitijih oružanih sustava. Jedan od tih sustava, uz već opisani Sea Wolf, je i mornarički PZO raketni sustav Sea Dart namijenjen ugrađivanju na velike ratne brodove kao što su razarači i laki nosači zrakoplova

Domagoj MIČIĆ

Siroj svjetskoj javnosti Sea Dart je postao poznat 1982. tijekom rata za Falklandske otočje u južnom Atlantiku, u kojem se baš i nije proslavio. Razvoj tog sustava počeo je točno dvadeset godina ranije. Iako je njegovo projektiranje i razvoj dodijeljen istoj skupini ljudi koji su razvili i britanski PZO raketni sustav Sea Slug te dvije rakete nemaju nikakve sličnosti. Vjerovatno glavni razlog leži u činjenici da su Sea Slug razvijali punih trinaest godina (od 1949. do 1962.) te da je u međuvremenu raketna tehnologija napravila divovske kokane napretka. Kako je u trenutku ulaska u operativnu službu Sea Slug već bio zastario, osobito u usporedbi s tadašnjim američkim i sovjetskim PZO raketnim sustavima, odmah je počeo razvoj njegovog nasljednika. Cilj je bio napraviti znatno kompaktniju i lakšu raketu velikih mogućnosti. Početkom šezdesetih NATO se najviše bojao sovjetskih oklopnih divizija u nekadašnjoj Istočnoj Njemačkoj i Čehoslovačkoj, ali i prijetnji da će sovjetska ratna mornarica svojim nuklearnim podmornicama, krs-

taricama i bombarderima velikog doleta uspjeti potpuno prekinuti vezu između Amerike i europskih članica NATO saveza. Važnost tih veza zorno je dokazana tijekom II. svjetskog rata i njihovo osiguranje bio je visoki prioritet tadašnjeg čelninstva NATO-a. Istodobno Sovjeti su počeli javnosti prikazivati svoje najnovije vodene projektile kojima su se mogli koristiti i u protubrodskoj borbi i koji su odmah postali vrlo velika prijetnja NATO brodovima. Odmah je postalo jasno da će novi PZO raketni sustav morati imati veliku učinkovitost protiv bombardera koji lete na velikim visinama i projektila koje će lansirati. Situaciju projektantima donekle je olakšavala činjenica da su gotovo svi tadašnji sovjetski projektili imali veličinu manjeg lovačkog aviona te ih je stoga bilo relativno lako otkriti i oboriti. Kako je blisku proturaketnu obranu britanskih ratnih brodova vrlo brzo na sebe preuzeo PZO raketni sustav Sea Wolf (HV br. 107.) Sea Dart su namijenili za obranu flote.

Nova je uloga definirala i konstrukciju raketne. Potkraj pedesetih i početkom šezdesetih godina prošlog stoljeća zapadni su stručnjaci velike nade polagali u razvoj protočno-mlaznih (ramjet) motora. Uspjeh američkog PZO raketnog sustava Talos s protočno-mlaznim motorom, koji je u operativnu upotrebu ušao 1958. potaknuo je i britanske stručnjake da se odluče za takvu koncepciju. Razvoj je napredovao iznenađujuće brzo (vjerovatno uz obilnu američku pomoć) i bez većih teškoća. Vjerovatno i iz tog razloga Sea Dart je dugo vremena u stručnoj literaturi hvaljen kao najbolji mornarički PZO raketni sustav nedostižnih mogućnosti. Sve su te pohvale nestale nakon 1982. i rata za Falklandske otočje. ■

Razarač
Southampton
naoružan je jednim
dvostrukim lanserom
sustava Sea Dart

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Hrvatske krajške pješačke pukovnije do 1809.

Varaždinski generalat

Varaždinski generalat bio je prvo područje

Vojne krajine na kojem je austrijski

general topništva Joseph

Friedrich, princ od Saschsen-

Hildburghausena, zadužen za

preustroj te već drevne

ustanove, izveo reorgani-

zaciju. Ondje su krajšnici

1743. prvi put ustrojeni u

regularne pukovnije i

dobili prve propisane i

ujednačene odore

Vladimir BRNARDIĆ

Još kao neregularne postrojbe varaždinski su krajšnici sudjelovali u Ratu za austrijsko nasljeđe (1740.-1748.). Poznato je da su se borili u bitkama kod Chotusitza 1742. i kod Kesselsdorfa 1745. godine kao i u čitavom nizu manjih sukoba i okršaja. Poznato je primjerice da su 1757. umalo zarobili pruskog kralja Friedricha II. Velikog. Iako nisu uspjeli ipak su dobili zadovoljštinu kada su tom prilikom opljačkali njegovu komoru zarobivši kao trofej i nekoliko pruskih ratnih zastava, ali i šah samog kralja. Šah se do II. svjetskog rata čuval u Hrvatskoj, a potom ga je poglavnik NDH Ante Pavelić prilikom jednog od posjeta zajedno sa zarobljenim zastavama poklonio vođi nacističke Njemačke Adolfu Hitleru. On baš nije bio oduševljen tom nediplo-matskom gestom, a šah je nestao u vihoru rata.

U ovom napisu dat ćemo kratki povijesni pregled dviju krajških pukovnija: Varaždinsko-križevačke krajške pješačke pukovnije br. 5 i Varaždinsko-đurđevačke krajške pješačke pukovnije br. 6 u razdoblju od njihova ustroja do 1809. godine, ali i kombiniranih bojni Varaždinskog generalata ustrojavnih tijekom proturevolucionarnih ratova protiv Francuske (1793.-1798.).

O hrabrosti i požrtvovnosti varaždinskih krajšnika možda najbolje govori podatak da su odkad je uvedena zlatna i srebrna medalja za hrabrost 1790. pa do 1809., pripadnici pojedinih postrojbi Varaždinskog generalata odlikovani sa 41 srebrnom medaljom za hrabrost. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Sukobi oko Falklandskog otočja V.

Kako je pala Južna Georgija

Fregata Guerrico morala se povući dalje od obale i malobrojne branitelje, s dopukovnikom Millom na čelu, obasula je paljbom svojeg jedinog topa od 100 mm. Uz takvu topničku potporu Argentincima nije bilo teško da Britance okruže sa svih strana i primoraju na predaju

Jurica MILETIĆ

U povijesti britanskog moreplovstva poznata su tri broda koja nose ime HMS Endurance. Prvi, kojim je zapovjedao ranije spomenuti istraživač Ernest Shackleton, potonuo je 1915. nakon što je 281 dan bio zarobljen u ledu Antarktika. "Glavni junak" ovog dijela podlistka, ledolamac, otpisan je 1991. nakon što je 1989., nesretnim slučajem udario u ledeni brije. Aktualni HMS Endurance sagrađen je u Norveškoj 1990. godine pod imenom Polar Circle. Britanska ratna mornarica kupila ga je 1992. i preimenovala. Danas obavlja iste zadacu koje je obavljao i njegov prethodnik, u ophodnji je području Antarktike.

Naišavši na radnike s broda Bahia Buen Suceso kako na mjestu Leith, na obali otoka Južna Georgija rade pod razvijenom argentinskom zastavom, priпадnici BAS-a (British Antarctic Survey) iz baze King Edward Point pokraj Grytvikena, smjesta su o tome obavijestili britanskog guvernera Hunta u devet stotina milja udaljenom Stanleyju koji je u skladu s izvješćem izdao zapovijed da Argentinci moraju ishoditi potrebna dopuštenja za iskrcavanje i radove na otoku. No, Argentinci su se na to oglušili.

U međuvremenu, u stenljisku luku uplovio je brod Endurance, posebno opremljen za ophodnje u ledom prekrivenim područjima Antarktika. Nosivosti 3600 tona, bio je pod zapovjedništvom kapetana J. Barkera

i raspolažao s dva helikoptera. Nakon svoje posljednje sezone u području Južnog pola, spremao se na povratak kući, ali članovi njegove posade ipak su na to morali još pričekati jer su dva dana kasnije, 21. ožujka 1982. počeli intenzivni diplomatski napor i pregovori s namjerom da se smanji napetost i kako-tako opravda argentinski upad u britansko područje. Iz središnjeg stožera britanske kraljevske ratne mornarice u Northwoodu pokraj Londona stigla im je zapovijed da brod isplovi put Južne Georgije. Osim 13 kraljevskih marinaca koji su se već nalazili na brodu, ukrcalo se na nj njih još devet, pokupljenih u malom falklandskom garnizonu.

Istog su dana priпадnici BAS-a nasuprot Leitha - mjesta argentinskog iskrcavanja, motrili kako ar-

gentinski brod isplovljava, ostavivši za sobom tek nekolicinu fizičkih radnika. Tri dana kasnije u Grytviken je stigao Endurance, a marinci su na promatračnici zamijenili pripadnike britanske znanstvene ekspedicije - BAS-a.

Argentinci se iskrcavaju

Dok su trajali pregovori između Londona i Buenos Airesa, Endurance nije poduzimao ništa da ostavlje radnike ukloni, ali Argentinci su u međuvremenu zapovjedili svom ledolomcu Bahia Paraiso od 9600 tona i s helikopterima Alouette i Puma na palubama da isplovi i da ih na Južnoj Georgiji zaštiti. U skladu s takvim uputama, brod je

■ Pukovnik Alfredo Astiz predvođio je argentinske marinice

25. ožujka uplovio u Leith. Pod zapovjedništvom pukovnika Alfreda Astiza s njega se iskrcalo stotinjak marinaca, dok je brodski helikopter Alouette nekoliko sljedećih dana nadlijetao Endurance, pokušavajući zastrašiti njegovu posadu. Tek tje- dan dana kasnije, u srijedu 31.

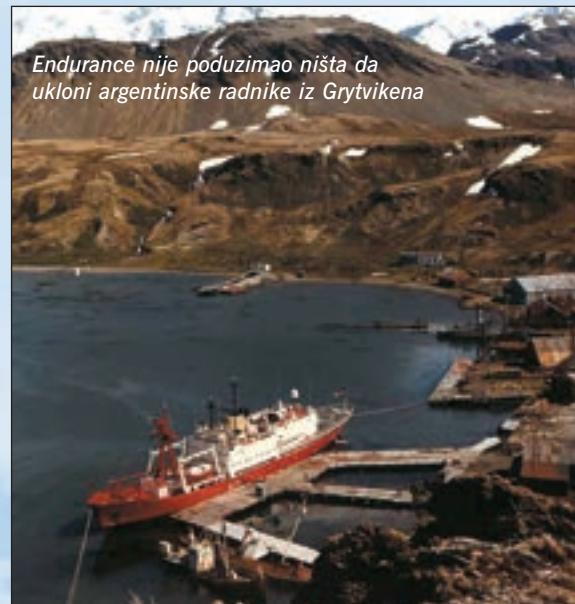
ožujka, kad se argentinska invazija Falklanda već činila neizbjegnom, s Endurancea su se u blizini točke King Edward Point iskricali malobrojni, ali teško naoružani britanski kraljevski marinici i počeli pripremati obranu otoka. Iste večeri, argentinski ledolomac Bahia Paraiso uspio je neopažen isploviti iz zaljeva Cumberland Bay i uputiti se prema Stanleyju, koji će biti zauzet dva dana kasnije. U pomoć su mu iz argentinskih luka pošle fregate Guerrico, Drummond i Granville, ali dvije potonje neće sudjelovati u početnim ratnim sukobima.

U subotu ujutro, 3. travnja, brodovi Guerrico i Bahia Paraiso pod zapovjedništvom kapetana Trombete i s marincima koje su usput pokupili na Leithu, uplovili su u Grytviken. Radijom su pozvali malobrojne Britance koje je predvodio dopukovnik Mill da se predaju, a u podne je argentinski helikopter Alouette ponovno bio u izvidničkom pohodu; dok je Guerrico bio usidren u zaljevu, s broda Bahia Paraiso poletio je i drugi argentinski helikopter Puma da kod točke King Edward Point iskrca prvih dvadeset marinaca - i bitka je počela.

Helikopter Puma, inače francuske proizvodnje, spor i tada već poprilično zastario, jednostavno se loše proveo. Već prilikom drugog uleta s ledolomca Bahia Paraiso, britanski su ga marinici pogodili iz osobnog, malokalibarskog oružja, i teško oštetili, baš kad je iskrcao vojnike.

Početna pobjeda

Tom su prilikom poginula dva argentinska marinca. Na jedvite se jadi uspio ponovno dići u zrak i dovoći do druge strane King Edward Pointa, gdje se srušio, ušavši u povijest kao prva letjelica koju je Argentina izgubila u sukobu oko Falklanda. Pogoden je bio i helikopter Alouette, ali tek lakše oštećen, nastavio je s prebacivanjem argentinskih marinaca. U pomoć im je pritekla i fregata Guerrico koja se približila obali i otvorila vatru na britanske položaje. Sva je prilika da je njezina posada bila dobrano iznenadena kad je u vrlo

Endurance nije poduzimao ništa da ukloni argentinske radnike iz Grytvikena

kratkom vremenu dobila više od stotinu pogodaka iz lakog britanskog oružja, ali i iz protutenkovskog naoružanja poput LAW-a od 66 mm i Carl Gustava od 84 mm. Morala se povući dalje od obale i malobrojne branitelje s dopukovnikom Millom na čelu obasula je paljbom svog jedinog topa od 100 mm. Uz takvu topničku potporu Argentinci ma nije bilo teško da Britance okruže sa svih strana i primoraju na predaju. S jednim ranjenikom i uvjereni kako su dostojno branili britanski suverenitet, 22 britanska kraljevska marinca i 13 civila postali su ratni zarobljenici. Endurance je stigao istog dana, ali prekasno da se uključi u akciju. Momci u njegovom helikopteru mogli su tek promatrati kako Argentinci zauzimaju znanstvenu bazu. U blizini zaljeva Cumberland Bay Endurance je ostao dva puna dana, a onda se otpustio na sjever da se u ponedjeljak 5. travnja susretne s prvim brodovima britanske flote koja je pod nazivom Task Force isplovila iz luka Velike Britanije i približavala se poprištu.

Što se britanskih ratnih zarobljenika tiče, preko Montevidea će se 20. travnja i trijumfalno vratiti u domovinu, a samo šest dana kasnije, argentinske će snage kod Grytvikena biti poražene, a Leith, i cijeli otok oslobođeni.

(nastaviti će se)

Helikopter SA-330L Puma
Riječ je transportnom helikopteru srednje veličine koji je razvila francuska industrija Aerospatial. U pravilu, Puma nije opremljena ni kavim naoružanjem, ali lako joj se mogu dodati projektilli, uredaj za lansiranje raket, strojnica i top.

Godina nastanka: 1965.

Pogon: dva motora Turbomeca Turmo IVC od 1.175 kW, odnosno 1575 KS

Raspon elise: 15 metara

Dužina: 18.15 m

Visina: 5.14 m

Težina prazne letjelice: 3,615 kg

Najveća moguća težina prilikom polijetanja: 7400 kg

Najveća brzina: 263 km/s

Domet: 550 km

Posada: dva pilota

Naoružanje: bez naoružanja, ali mogu mu se dodati strojnica kalibra 7.62 mm (0.3-inča), bočni top od 20 mm, projektili i lansirni uredaj

Olupina na King Edward Pointu

Kazališna predstava u Domu HV-a "Zvonimir"

■ U Domu HV-a "Zvonimir" 11. studenoga u 19 sati održat će se kazališna predstava za odrasle **SVOGA TELA GOSPODAR** u izvedbi glumaca kazališta "Komedia". Autor je Slavko Kolar; igraju Damir Lončar, Dubravka Ostojić, Renata Sabljak, Igor Mešin, Jasna Bilušić i dr., a predstava traje 120 min (jedna pauza).

Besplatne ulaznice mogu se rezervirati od 4. studenoga, isključivo od 10 do 12 sati u Odjelu za kulturno-društvene djelatnosti, Stančićeva 6, tel./fax: 68-935.

Izložba slika u galeriji MORH-a "Zvonimir"

■ U sklopu programa Lučindanski susreti 2004. - Dani crnogorske kulture u galeriji "Zvonimir" bit će otvorena **samostalna izložba slika MIHAILA JOVIĆEVIĆA**, akademskog slikara s Cetinja. Svečano otvorenje izložbe je **5. studenoga u 19 sati**, kada će o autoru govoriti don Branko Sbutega i Dimitrije Popović, a izložba će se moći razgledati **do 12. studenoga**, radnim danom od 11 do 18 i subotom od 10 do 12 sati. Ulaz slobodan.

Misa u kapeli Vojnog ordinarijata

■ U kapeli Vojnog ordinarijata na Ksaveru u Zagrebu **nedjeljom i blagdanom s početkom u 11 sati** redovito se slavi sveta misa za vjernike Vojne biskupije, a kapela je otvorena i za ostale vjernike.

BIBLIOTEKA

"Povratak u hrvatsko Podunavlje", Dobrotvorno udruženje Dobrobit, Hrvatski Caritas, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mlađeži, Visoka zdravstvena škola, Zagreb, 1998.

Dobrotvorno udruženje Dobrobit i Hrvatski Caritas organizirali su sredinom 1997. godine niz jednodnevnih tečajeva posvećenih boljoj pripremi prognanika za povratak u hrvatsko Podunavlje. Tečajevi su se održavali u Vinjkovcima i Đakovu pod nazivom 'Psihosocijalna priprema prognanika za povratak i život nakon povratka', a bili su namijenjeni predstavnicima crkvenih, vladinih i nevladinih organizacija za koje se pretpostavljalo da će imati ključnu ulogu u organizaciji povratka u hrvatsko Podunavlje.

Najveći dio ove knjižice posvećen je obavijestima, savjetima i uputama koje mogu pomoći povratnicima u bržem donošenju odluke o povratku, smanjiti njihovu nesigurnost i tjeskobu vezanu uz vraćanje u mjesta u kojima su doživjeli teška iskustva. U drugom dijelu knjižice nalaze se sadržaji vezani uz psihosocijalne vidove povratka te preporuke koje mogu pomoći uspješnijoj organizaciji povratka i olakšavanju života nakon povratka. Osim povratnicima, knjižica je trebala pomoći i mnogim djelatnicima u crkvenim, humanitarnim i organizacijama lokalne samouprave u pripremi povratka i pružanju pomoći povratnicima i njihovim obiteljima nakon povratka.

Nikolina PETAN

8. studenoga 1793. Otvoren muzej u pariškom Louvreu

Palača Louvre u Parizu izgrađena je početkom 12. stoljeća, kada je služila kao kraljevska utvrda, a u kasnijim je stoljećima nadograđivana pa se mogu pratiti smjene stilova u arhitekturi, od renesansnog pa do barokno-klasističkog razdoblja. Tijekom stoljeća Louvre je služio kao vladarska rezidencija, korišten je za administrativne ustanove, a i mnogi su počasni umjetnici živjeli u njemu. Revolucionarna vlada dala mu je 8. studenoga 1793. novu funkciju - u Louvreovim zgradama otvoren je muzej, koji je u sljedećih 200-tinjak godina prerastao u najpoznatiji svjetski muzej, s najvrednijim izlošcima. Konačni oblik građevina je dobila u vrijeme Napoleona III, a glavne muzejske zbirke su iz egipatskog, antičkog, srednjovjekovnog, renesansnog i novijeg razdoblja. Iznimno vrijedne su galerije slika, s najpoznatijim umjetnicima iz svih europskih zemalja.

10. studenoga 1926. Seljačko-demokratska koalicija

Koalicija Radićeve Hrvatske seljačke stranke i Pribičevićeve Samostalne demokratske stranke sklopljena je 10. studenoga 1926. u Zagrebu, iznenadivši ne samo one protiv kojih je bila uperena nego i mnoge članove koaličijskih partnera zbog velikih političkih razlika među njima. Stjepan Radić je od nastanka Kraljevine SHS bio protiv postojećeg unitarizma te se borio za reviziju Vidovdanskog ustava. Na posljeku je 1925. ušao u vladu, priznao centralizam i Vidovdanski ustav, ali je ubrzo shvatio da se s velikosrpskom radikalnom većinom ne može razgovarati o suživotu u jednoj državi. Svetozar Pribičević je, pak, bio voda pokreta i od 1918. se zala-gao za uspostavu Jugoslavije kao unitaristički organizirane države. Smatrao je da će centralizam izbrisati nacionalne posebnosti i stvoriti jedinstvenu jugoslavensku naciju. S tim ciljevima je i osnovao stranku koja je trebala biti općejugoslavenska, za razliku od radikala, HSS-a i ostalih stranaka s nacionalnim obilježjima. No, i on je shvatio da jugoslavenska država predvođena Pašićem i kraljem Aleksandrom teži postati velika Srbija. Nakon atentata u Skupštini zastupnici Seljačko-demokratske koalicije se povlače iz njezina rada, više ne priznaju njezine odluke te traže reviziju Ustava i preuređenje države u demokratsku zajednicu koja bi poštovala povijesnu samobitnost svih naroda. Kralj Aleksandar na taj zahtjev odgovorio je uvođenjem diktature i zabranom rada političkih stranaka.

leonriz@net.hr

SLOVO DUHOVNOSTI

Nedjelja 7. studenoga

U Starom zavjetu Židovi su se u pogledu svog obiteljskog stabla pridržavali Leviratskog zakona koji je govorio da ukoliko muž umre bez muškog potomka njegovu ženu uzima njegov brat. Želja sastavljača Zakona bila je da se onemogući udaja žena za tuđince, ali i da se preko muškog djeteta osigura nastavak potomstva. S današnje točke gledišta vjerojatno ćemo naći malo onih koji će to moći razumjeti, a dobar dio "svremeno osviještene" populacije kome rođenje djeteta predstavlja samo teret to će i sablazniti. Saducejska vjerska sekta koja je nijekala uskršnje, u evangelju ove nedjelje želi iskušati Isusa i čuti što će on reći kome će takva žena pripasti u vječnom životu. A vjera u uskrsnuće često je kamen spoticanja i dobrim kršćanima. Isus odgovara ne samo saducejima, nego i svima nama danas. Oni koji budu dostojni vječnog života jednaki su anđelima i postaju sinovi Božji, jer je Nebeski Otac Bog živih, a ne mrtvih.

Željko STIPANOVIĆ

Libijski kolonijalni strijelci

Godine 1939. bataljuni u Libiji koje su činili Libijci i koji su nosili naziv **Kolonijalni strijelci** i nazivom bili izjednaceni sa sličnim postrojbama u drugim talijanskim prekomorskim posjedima, bili su preimenovani u Libijske bataljune, što je trebalo značiti i određeno odavanje počasti. Istodobno, u tim su postrojbama bili promijenjeni i nazivi dočasničkih činova. Naime, prethodni su nazivi bili još u *turskom* stilu, pa su se pojedini dočasnici nazivali *muntaz*, *bashi-bazuk* i slično. U preostalim, ne tako brojnim godinama postojanja talijanske kolonijalne vojske u Libiji, nazivi će biti tipično talijanski: ali uvijek s oznakom *libico*. Dvije libijske divizije kojima je u sklopu 10. armije potkraj 1940. zapovijedao general *Berti*, poimence *Sibille* i *Pescatori*, u vrijeme britanske protufenzive u prosincu, snažno su se odupirale britanskom **13. korpusu**. U borbama sa snagama *Selbyja* i **4. indijskom divizijom** kod **Maktile** i **Tummara**, bile su doslovce izbrisane.

Prikazani dočasnik nosi nisku inačicu fesa kakav su nosili pripadnici svih postrojbi, ali boje resa koje su visele s fesa straga i boje širokog pojasa oko struka, razlikovale su se od bataljuna do

bataljuna. Do danas nitko još nije posve identificirao kojoj je postrojbi točno koja boja pripadala.

Karakteristična je oznaka čina koja se u obliku navlake navlačila na rukave košulje i nosila nad podlakticama: pruge crvene boje označavale su niže, a srebrne, više dočasničke činove. Jedna široka i jedna tanka srebrna pruga ispod nje označuju narednika (**sargentu**), dok bijele zvjezdice označuju godine službe. U ovom slučaju, narednik već ima 16 godina vojne službe. Što se zvjezdica na ovratniku odore kaki boje tiče, njih valja shvatiti ne kao oznaku ranga, već kao talijanski nacionalni simbol. Naime, takve se zvjezdice mogu naći na ovratnicima svih talijanskih postrojbi proteklog stoljeća.

Na prsim je vrpca odličja za dugogodišnju službu u kolonijalnim postrojbama. Sva je prilika da su obični vojnici umjesto polučizmica nosili sandale, a što se njihova naoružanja tiče, bilo je poprilično zastarjelo: većina je vojnika bila naoružana dugačkim puškama **Mannlicher-Carcano** iz godine 1891., kalibra 6.5 mm. Manje ovakve postrojbe sudjelovale su još u borbama

www.mmc.gov.eg

Stranice egi-patskih oružanih snaga solidan su uradak, bar kada je u pitanju vizualna percepcija sitea. **Home page** je jednostavan. Cjelokupni je izbornik na lijevoj strani, i ma koliko se sve činilo prejednostavnim, ipak se ne bismo složili s takvom ocjenom.

Najbolji link izbornika nedvojbeno je link **Branches** ispod kojeg se nalaze linkovi prema stranicama grana oružanih snaga. Šteta samo što su fotografije u vrlo niskoj rezoluciji, premda su koncepcijski vrlo dobre. Podstranica svake grane nudi pregled razvoja, sadašnjost i viziju budućnosti te grane i doista nema razloga za kritički osrvt na taj dio sitea. Na žalost, ima razloga za kritiku kada su u pitanju novosti. Klikom na **What is new** link primijetit ćete da su vijesti stare, da se updateaju rijetko i da od tog dijela sitea nećete imati prevelike koristi. Srećom, ostali linkovi, poput **Museums** (samo kliknite na arapska slova) i **Academies**, dobri su i informativni.

Na kraju spomenimo i link **Facilities** koji će se definitivno dopasti stručnjacima za traganje i spašavanje, medicinu i rekreaciju, a tu je i podstranica za veterane.

Ivan BELINEC

KVIZ

1. Ime broda čiji je kapetan bio antički junak

Jason je:

- A Argo
- B Argon
- C Argonaut

2. Kad je ugledao San Salvador, Kristofor Kolumbo stajao je na palubi karavele:

- A Pinta
- B Nina
- C Santa Maria

3. Najstariji sačuvani ratni brod je HMS Victory. Njim je zapovijedao:

- A admiral William Bligh
- B admiral Horatio Nelson
- C admiral Tom Phillips

4. Jedan od ovih nosača aviona nije japanski:

- A Kaga
- B Saratoga
- C Hiryu

5. Prvi ratni brod na nuklearni pogon bio je:

- A USS Yorktown
- B USS Midway
- C USS Long Beach

HRVATSKI VOJNIK

www.hrvatski-vojnik.hr